

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Kaniner, Kompisar och Kungar
En kvalitativ studie om identitetsstärkande
i verksamheten *Barn i Väntan*

Socionomprogrammet, ht 2009

C-uppsats

Författare: Emma Dahlström

Handledare: Charlotte Melander

Tack
till gruppledarna i verksamheten BIV som ställde upp
på intervjuer och för hjälp med annat material.

Tack
till min handledare Charlotte Melander för viktiga
synpunkter och stöd under uppsatsskrivandet.

Abstract

Titel: Kaniner, Kompisar och Kungar. En kvalitativ studie om identitetsstärkande i verksamheten *Barn i Väntan*

Författare: Emma Dahlström

Nyckelord: barn i asylprocessen, identitet, symbolisk interaktionism och gruppverksamhet

Studien belyser verksamheten BIV, Barn i Väntan, och dess gruppverksamhet för barn i asylprocessen. Syftet är att undersöka varför BIV behövs för att stärka asylbarns identiteter och vilken eller vilka identiteter det är som stärks i verksamheten? För att undersöka detta har följande frågeställningar ställts:

- Varför vill BIV stärka asylbarns identiteter?
- På vilket/vilka sätt skapas möjlighet att stärka barnets identitet/identiteter i verksamheten?
- Vilken/vilka identitet/identiteter är det som stärks i verksamheten?

Studien har en kvalitativ ansats och baseras på fyra enskilda intervjuer med gruppledare i verksamheten. Utifrån abduktiv metod har följande teman framträtt vid analysen; skapa ett sammanhang, barnidentiteten, dela erfarenheter med andra barn i liknande situation, att beröra det speciella, gruppen och självkänsla.

Materialet har analyserats och tolkats utifrån symbolisk interaktionism, där jag främst använt mig av Meads bidrag om jagets och medvetandets utveckling och hur identiteten skapas i den sociala interaktionen med andra människor.

Många barn upplever asylprocessen som mycket jobbig, vilket påverkar deras välmående både fysiskt och psykiskt. Att leva i väntan kan liknas vid en transitsituation där tillvaron känns otrygg i både praktisk mening och känslomässig upplevelse. BIV tillhandahåller en trygg plats genom att erbjuda struktur och förutsägbarhet samt möjlighet till identifikation och erfarenhetsutbyte. Gruppen blir ett redskap för att skapa en gemenskap ur vilken barnet kan stärkas. Identitetsstärkandet i verksamheten kan därför präglas mycket av hur barnet upplever gruppstillvaron. Verksamhetens fokusering på erfarenheten av att vänta på asyl, blir en central komponent i samspelet i gruppen, ur vilken barnet identifierar sig. Andra förhållningssätt som BIV lyfter upp och mot vilka barnet kan identifiera sig, är att alla barn är viktiga och verksamheten ger ett tillfälle för barnen att vara just barn. Resultaten visar också på att verksamheten lyfter upp positiva erfarenheter och minnen, vilket kan tolkas som stärkande för barnen. BIV stärker barnens självförtroende genom att barnen uppmärksammas av såväl andra barn som gruppledarna, vilket kan ses som en motvikt till en totaliserad probleidentitet.

Innehållsförteckning

---

1. Bakgrund	s. 1
1.1 Inledning	s. 1
1.2 Att vänta på asyl	s. 2
1.3 BIV, Barn i Väntan	s. 3
1.4 Problemformulering	s. 5
1.5 Syfte och frågeställningar	s. 5
1.6 Begrepp	s. 5
2. Tidigare forskning	s. 7
2.1 Resonemang kring urval av tidigare forskning	s. 7
2.2 "Att ge varandra glädje"	s. 7
2.3 Gemensamma strukturer i olika stödgruppsverksamheter	s. 8
2.4 Utvärdering av en stödgruppsverksamhet för barn som bevittnat familjevåld	s. 9
2.5 Utvärdering av vändpunkten - barn till missbrukare	s. 10
2.6 Gruppverksamhet med kreativa metoder för flyktingbarn	s. 11
2.7 Identitetsskapande i en transitsituation	s. 11
3. Teoretiskt perspektiv	s. 13
3.1 Symbolisk interaktionism	s. 13
4. Metod	s. 16
4.1 Val av metod	s. 16
4.2 Litteratursökning	s. 16
4.3 Urvalsprocessen	s. 17
4.4 Genomförandet	s. 17
4.5 Resultat och analysförfarande	s. 19
4.6 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet	s. 19
4.7 Etiska överväganden	s. 21
5. Resultat och analys	s. 22
5.1 Bakgrund om teman och informanter	s. 22
5.2 Skapa ett sammanhang	s. 23
5.3 Barnidentiteten	s. 24
5.4 Dela liknande erfarenheter med andra barn	s. 25
5.5 Att beröra det speciella	s. 27
5.6 Gruppen	s. 30
5.7 Självkänsla	s. 31
5.8 Slutsatser	s. 32
6. Slutdiskussion	s. 34
Källförteckning	s. 36
Bilagor	s.39

1 Bakgrund

1.1 Inledning

Denna uppsats handlar om barn i asylprocessen och deras medverkan i projektet *Barn i väntan* (BIV). Fokus ligger på varför verksamheten behövs för att stärka barnens identiteter och vilken eller vilka identiteter det är som stärks.

BIV är ett projektsamarbete mellan Individuell människohjälp och Svenska kyrkan. Gruppverksamheten har lokaler i Bergsjön och Hammarkullen, där barnen träffas en gång i veckan och leker, skapar och pratar om sådant som rör alla barn. De diskuterar också ämnen som berör just dem. Dessa ämnen är hur de kom till Sverige och vad det var som föranledde flykten hit och hur det är att vara asylsökande i ett nytt land.

Alla människor som tvingas fly från sitt land har individuella berättelser och olika upplevelser bakom sig, samtidigt som de delar ett öde av att ha drabbats av en mängd förluster. För de vuxna kan det vara att man lämnar vänner och familj, hemmet, sitt arbete. Barnen tvingas förlora sitt barndomshem, kamrater, skola och lärare. De lämnar sitt hem för att söka skydd i en ofta okänd exil där de måste anpassa sig till en ny värld, ett nytt samhälle. I detta samhälle måste de lära sig ett nytt språk, nya sociala koder och skaffa sig nya vänner och ett socialt sammanhang (Almqvist, 2000).

Under 2008 var det cirka 90 000 personer som fick uppehållstillstånd i Sverige på olika grunder. Många som ansökte om tillstånd ville förena sig med anhöriga, studera eller arbeta. Av de 90 000 var det cirka 8 300 asylsökande som fick permanent uppehållstillstånd av migrationsverket och ytterligare cirka 600 av migrationsdomstolarna. Antalet människor som sökte asyl under 2008 var cirka 24 400 personer (migrationsverket, 2009a).

Det kan vara nog så intressant att studera siffror men det är inte mitt syfte här. Jag anser att det finns gott om kvantitativa (och på sitt sätt nödvändiga) statistiska redovisningar och undersökningar där människor i asylprocessen räknas som en i mängden. Min avsikt med att lägga fram statistik är att visa på hur många människor det faktiskt är som lever i en situation där ovissheten och oron ständigt är närvarande. En situation som dessutom inte är tidsbestämd.

”Even in prison they operate with a time limit! “This is when you are going to be free”, they’ll tell you. But here they only tell you to wait, just wait ...”

(unaccompanied Afghan 17 years old, after 10 month in Sweden, ur Brekke, 2004:21)

Citatet ovan är ett uttalande från en sjuuttonårig pojke som har väntat på asyl i tio månader vid intervjutillfället. Hans uttalande beskriver hur många personer upplever väntan på asyl. Migrationsverket har som mål att väntetiden på asyl ska vara sex månader (migrationsverket.se, 2009b). År 2008 var den genomsnittliga tiden som de sökande var inskrivna i mottagningssystemet 446 dagar (migrationsverket, 2009a). Detta innebär att många människor hamnar utanför migrationsverkets uppsatta målkvot och får genomgå en lång väntan, som de dessutom inte vet utgången på.

1.2 Att vänta på asyl

Rebecka Lennartsson skriver i *Mellan hopp och förtvivlan* (2007b), om erfarenheter och strategier för personer som väntar på asyl. I studien tar hon upp både vuxnas och barns berättelser och erfarenheter om, den ofta mycket tuffa tiden i väntan. I en ytterligare studie, *De väntande barnen- om asylsökande barns vardagstillvaro och syn på skolan* (2007a), har Lennartsson brutit ut och utvecklat de delar från den tidigare undersökningen som främst berör barnens situation, vardagsliv och skolgång. I Lennartssons två studier framkommer att många barn upplever vardagen både som tråkig och stressfull vilket påverkar deras psykiska och fysiska välmående. Dessutom visar hennes resultat att barnens mående också påverkas av föräldrarnas välbefinnande och hur de klarar av att hantera situationen i väntan. Liknande resultat som de Lennartsson visar, framkommer också i Brekkes rapport *While we are waiting* (2004) och Shahnavaaz och Ekblads rapport, *Skolsköterskornas möte med asylsökande och andra nyanlända invandrar- och flyktingbarn* (2002).

Nämnda studier visar att det ofta är en mycket stor omställning för barnet att komma till ett nytt land. De minnen och upplevelser som ofta har skapats och framkallats med flykten från hemlandet som de har med sig är inte sällan traumatiska. Lennartsson skriver att asylsökande barn har en högre sjukvårdskonsumtion än svenska barn, som ofta har trots bero på dessa tidigare erfarenheter. Hon visar också på underlag som pekar på att detta sämre välmående även kan bero på att många barn upplever väntan på asyl i sig som ett trauma (Lennartsson, 2007b). Detta resonemang styrks av Shahnavaaz och Ekblad (2002) samt Brekke (2004) som diskuterar att ovissheten om processens längd och utgång kan upplevas tärande genom att barnet inte vet vad som kommer att hända och när, vilket medför att de har svårt att förutse och planera sin framtid. I Lennartssons undersökning *De väntande barnen*, framkommer genom gjorda enkäter med barnen att det finns de barn som mår förhållandevis bra och som känner sig trygga och glada i den rådande situationen. Men det framkommer också att många barn mår väldigt dåligt och har problem att sova, ofta har ont i huvudet och magen och som inte känner sig trygga eller glada (2007a:19).

I inledningen citerade jag en sjuuttonårig pojke om upplevelsen av att vänta på asyl (ur Brekke, 2002). Lennartsson (2007b) beskriver ett missförstånd som uppstod mellan henne och ett par som hon skulle intervju. När de skulle träffas för intervjun råkade de gå om varandra och väntade således på varandra vid olika platser. Lennartsson beskriver hur hon väntade i nästan i femton minuter i kylan (paret väntade självklart även de i femton minuter) och hur hon blev allt mer irriterad. När misstaget uppdagades och intervjun väl kunde börja, bad Lennartsson paret beskriva sin situation i väntan på asyl. Mannen svarade då, ”du väntade på oss här i en kvart. Hur kändes det?” Vidare sa han, ”föreställ dig den väntan utsträckt i fem år!” (2007b:31-32). De båda exemplen ger uttryck för hur många personer i Sverige upplever väntetiden på asyl. Väntan blir central och ofta mycket krävande dels på grund av ovissheten om framtiden men dels också för svårigheten att hantera en vardag med begränsade möjligheter. Ovissheten medför inte sällan att föräldrarna kan tycka det är mycket svårt att prata om och förklara situationen för barnen och att barnen därför stängs ute från mycket information (Lennartsson, 2007a).

Hur barnen mår skriver Shahnavaz och Ekblad (2002) påverkas också av föräldrarnas egna välmående. Många föräldrar mår också mycket dåligt under asylprocessen, i form av stress och orolighet. Många föräldrar finner det därför svårt att tillgodose barnens känslomässiga behov. Det framkommer dessutom från Lennartssons studie *De väntande barnen*, att det fanns föräldrar som uppmärksammade att deras ångest överfördes till barnen. En mamma berättar hur hon kunde se att hennes egna depressioner drabbade hennes yngste son, men att hon inte orkade bryta mönstret med nedstämdhet och oro (2007a:20).

Passivitet i vardagen är också något som påverkar upplevelsen av väntetiden för barnen. Lennartsson skriver att många barn i hennes studie hade önskemål om fritidsaktiviteter men att bara ett fåtal faktiskt hade någon aktivitet. De flesta av barnen tillbringade mycket av sin tid efter skolan i hemmet, vilket upplevdes som tråkigt för många. Ofta beror bristen på möjlighet till fritidsaktiviteter på det ansträngda ekonomiska läget som många av de asylsökande som saknar egna medel befinner sig i. Systemet som de asylsökande befinner sig i kan också skapa hinder att aktivera sig vilket framkom från en berättelse från en mamma. Hon ville att hennes son skulle få uppleva lite sommarlovskänsla och bryta vardagstristessen och ordnande därför biljetter till en Ålandsbåt. Turen kunde dessvärre inte bli av på grund av systemet förbjöd dem att åka (Lennartsson, 2007a:20).

Som nämnt ovan är det många barn som upplever tiden i väntan på asyl som mycket svår. Verksamheten BIV försöker att underlätta upplevelsen för barnen genom att skapa ett forum för information, diskussion, lek och gemenskap. Vidare kommer jag att redogöra för verksamheten som organisation, dess syfte och mål, metoder och arbetssätt. Informationen är tagen från verksamhetens projektplan¹ och kompletterad från intervjuerna med gruppledarna.

1.3 BIV, Barn i Väntan

BIV, Barn i väntan, är ett projekt i Göteborg som vänder sig till barn och unga mellan 7-18 år som befinner sig i asylprocessen. Mestadels är det barn i familjer som har medverkat, men projektet tar även emot ensamkommande barn. Verksamheten tar inte emot gömda barn då de som medverkar måste vara inskrivna på migrationsverket. Det är också genom migrationsverket som den mesta av rekryteringen sker. Där informeras familjerna/barnet om verksamheten och om de är intresserade bjuds de in på ett introduktionssamtal med gruppledare från verksamheten. Under introduktionssamtalet ges grundligare information om verksamheten och familjen/barnet får ta ställning till medverkan. Det är helt kostnadsfritt för barnen att medverka i BIV.

BIV är ett samarbetsprojekt mellan Individuell människohjälp och Svenska kyrkan och finansieras av Svenska kyrkan i Bergsjön, Svenska kyrkan i Angered, Migrationsverket och Introduktionseenheten för nyanlända i nordost och från europeiska flyktingfonden III.

---

¹ BIV har drivits i Svenska kyrkan i Bergsjön sedan år 2006 som en försöksverksamhet. Sommaren 2008 skrevs en ny projektplan av huvudansvarig projektledare Inger Unenge och projektledare Johanna Östborg, med syfte att utvidga verksamheten i Bergsjön, samt att starta gruppverksamhet i Hammarkullen, Angered.

Verksamheten har lokaler i Hammarkullens kyrka i Angered och Bergsjöns kyrka, men är religiöst och politiskt obunden.

Det finns sex anställda i projektet, av vilka två är projektledare och fyra är gruppledare. Gruppledarna arbetar två och två med barngrupperna. Verksamheten använder tolkar och dessa timanställs efter behov.

Verksamheten arbetar med grupper där man försöker att matcha ålder och språk. I varje grupp finns det max två olika språk, eftersom det annars skulle gå åt för mycket tid åt tolkning. I fokus för gruppverksamheten ligger mänskliga rättigheter och framför allt barnperspektivet. Verksamheten syftar till att stärka barnen i deras identitet och självkänsla, oavsett vilken bakgrund de har med sig och vilket land de kommer att växa upp i. BIV vill också ge barnen kunskap om och förståelse för sin nya situation i livet genom större kunskap om asylprocessen.

Varje grupp träffas fjorton gånger, en gång i veckan under en till en och en halv timme. Vid varje tillfälle utgår gruppträffen från ett tema. De teman som behandlas i BIV-grupperna är följande:

- introduktion
- kommunikation
- känslor
- försvar
- tiden före flykten
- flykten
- asylprocessen
- risker och val
- familjen,
- du är värdefull
- framtid
- fest/avslut

Under tiden som gruppen träffas anordnar man även två aktivitetsträffar för hela familjen.

Metoden som verksamheten bygger på kallas BIV-metodiken som bygger på CAP-metodiken, children are people too². BIV-metodiken är framtagen i ett samarbete mellan Individuell människohjälp och Svenska kyrkan och är en förebyggande metod. Metoden är ett pedagogiskt program som använder sig av olika kreativa uttrycksformer som till exempel dans, målning, teater, men även samtal.

Projektet vill även, genom föräldragrupper som går parallellt med BIV-grupperna, ge barnens föräldrar stöd i sin föräldraroll och stärka de positiva banden mellan

---

²”Det finns en färdig metod som bygger på ett manualbaserat program med styrda aktiviteter och övningar som är desamma för alla deltagare. Den har en varaktighet som är förutbestämd och tidsbegränsad. Fokus ligger på gruppen och det som medlemmarna behöver/vill lära sig. Trygghet skapas genom att man fokuserar på vad som är gemensamt i gruppen, relaterar till varandra och finner olika lösningar”(Eriksson-Sjöo, 2007).

familjemedlemmarna. Genom dessa tillfällen ges också möjlighet att träffa andra föräldrar som är i samma situation och har liknande erfarenheter.

1.4 Problemformulering

Det är många barn som lever i Sverige och som väntar på asyl. För många av dem upplevs väntan som mycket jobbig och många mår både fysiskt och psykiskt dåligt (Lennartsson, 2007a). En del av de här barnen får möjlighet att medverka i projektet BIV, Barn i väntan. En verksamhet som vill stärka barnet i dess identitet och självkänsla, samtidigt som barnet får kunskap om asylprocessen som hon befinner sig i. BIV-verksamheten har väldigt goda intentioner och skapar ett forum av vilket slag jag har förstått inte finns på annat håll för målgruppen. Jag vill undersöka hur BIV motiverar att asylbarns identiteter behöver stärkas samt om denna bild överensstämmer med annan kunskap inom forskningsområdet. Finns det legitimitet för denna målsättning? BIV ingår dessutom i en samhällelig struktur med normer och attityder, vilka påverkar förutsättningar och motiv för verksamheten. Stärkandet av barnets identitet verkar inte i ett vakuum, utan alla förutsättningar blir beroende av varandra. Utifrån dessa tankar är det intressant att skapa en förståelse för vilken eller vilka identiteter verksamheten BIV genom metoder och förhållningssätt stärker.

1.5 Syfte och frågeställningar

1.5.1 Syfte

Mitt syfte är att undersöka varför BIV behövs för att stärka barns i asylprocessen identiteter och vilken eller vilka identiteter det är som stärks i verksamheten.

För att studera detta har jag ställt följande frågeställningar:

1.5.2 Frågeställningar

- Varför vill BIV stärka asylbarns identiteter?
- På vilket/vilka sätt skapas möjlighet att stärka barnets identitet/identiteter i verksamheten?
- Vilken/vilka identitet/identiteter är det som stärks i verksamheten?

1.6 Begrepp

1.6.1 Identitet

Begreppet identitet är centralt i min studie. Fokus ligger på hur identiteten skapas i den sociala interaktionen och hur andra människors föreställningar om en person är utgångspunkten i hur personen uppfattar sig själv. Begreppets ramar för vad som inbegrips i en individs identitet kommer jag inte att gå in på. Det är främst George Herbert Meads bidrag inom symbolisk interaktionism som ligger till grund för min utgångspunkt, vilket jag kommer att ge en fördjupad redovisning av under kapitlet "teoretiskt perspektiv".

1.6.2 "Asylsökande" som begrepp och avgränsning

Den här studien fokuserar på barn som befinner sig i asylprocessen. Det vill säga barn som är asylsökande och som begärt skydd i Sverige men som ännu inte fått sin ansökan slutligt prövad av migrationsverket och/eller migrationsdomstol. Begreppet asylsökande inkluderar alla de (juridiska) kategorier utifrån vilka barnen och deras familjer kan få asyl i Sverige. Dessa kategorier är flykting (enligt Genèvekonventionen), skyddsbehövande och synnerligen ömmande omständigheter (migrationsverket, 2009a). Jag kommer nedan kort att beskriva dessa kategorier och vilka förhållanden de syftar till. Detta för att läsaren ska få en förståelse för vilka som inbegrips i begreppet asylsökande men också för att skapa en förståelse för vilka, ofta traumatiska erfarenheter och upplevelser, som ligger till grund för asylsökandet. Vidare är det begreppet asylsökande som jag kommer att använda i min uppsats, med reservation för eventuella tillfällen där jag använder mig av material från andra författare som har använt andra begrepp. Ibland använder jag termen "asylbarn" i min text istället för barn i asylprocessen. Anledningen till detta är att det ibland har varit lättare i språkliga sammanhang att använda termen asylbarn.

Vem är flykting?

Sverige har skrivit på FN:s flyktingkonvention vilket betyder att Sverige måste ge de personer som är flyktingar enligt konventionen asyl. Konventionsflykting är den som har skäl att vara rädd för förföljelse i sitt hemland på grund av:

- sin ras
- sin nationalitet
- sin religiösa eller politiska uppfattning
- sitt kön eller sin sexuella läggning
- att han eller hon tillhör en viss samhällsgrupp

(migrationsverket.se, 2009c)

Vem är skyddsbehövande?

Den som inte tillhör kategorin konventionsflykting kan få asyl som skyddsbehövande. Skyddsbehövande är den som har lämnat sitt hemland och:

- har starka skäl att vara rädd för till exempel dödsstraff eller tortyr
- behöver skydd på grund av en yttre eller inre väpnad konflikt eller en miljökatastrof i sitt hemland (migrationsverket.se, 2009c).

Vad betyder synnerligen ömmande omständigheter?

Denna kategori inrymmer personer som kan beviljas uppehållstillstånd, trots att deras personliga förhållanden inte gör att de behöver skydd mot förföljelse. Det handlar då om synnerligen ömmande omständigheter som är direkt knutna till individens hälsa, anpassning till Sverige och situationen i hemlandet. En samlad bedömning av sådana omständigheter kan leda till uppehållstillstånd (migrationsverket.se, 2009d).

2. Tidigare forskning

2.1 Resonemang kring urval av tidigare forskning

Detta kapitel är till för att redovisa tidigare forskning som knyter an till min studie och mina forskningsfrågor. Skildringen inkluderar olika delar som jag tycker skapar en förståelse för vad det finns för kunskap på forskningsfältet och fungerar som ett avstamp för min egen studie och analys. Innan jag kommer till redovisningen av tidigare forskning, vill jag förtydliga och fördjupa mitt resonemang kring val av urval på forskningsfältet.

Jag kommer först att redovisa Nestlers (2008) utvärdering av BIV-projektet i Malmö. Det är främst de delar som fokuserar på barnens utsagor som jag har valt att inkludera i min studie. Utvärderingen ger mig en förståelse och bild av hur barnen upplevde verksamheten och vilka erfarenheter de fick med sig från den.

Vidare kommer jag att redovisa delar ur två utvärderingar som gjorts i stödgruppsverksamheter, som relaterar till mitt forskningssyfte. En för barn med erfarenheter av familjerelaterat våld (Forinder, 2008) samt ”vändpunkten” om barn till missbrukare (Lindstein, 2001, 2008). Dessa stödgrupper har stora likheter med verksamheten BIV vad gäller övergripande syften såsom att stärka barnens självkänsla och tillgodose information kring den gemensamma erfarenheten. Metoderna att använda teman under gruppstillfällena och kreativa uttrycksformer är också likartade. Genom att ta del av dessa utvärderingar, kan jag skapa mig en bild av vad barn tyckt att stödgruppsverksamheten betytt för dem och betydelsen för barn av att dela liknande erfarenheter med andra barn.

Ytterligare en studie som jag valt att inkludera är en beskrivande studie om barngruppsverksamhet för flyktingbarn, som använder sig av kreativa metoder (Rousseau et al. 2004). Denna forskning visar exempel på hur flyktingbarn (deras begrepp) i ett annat land än Sverige ges ett forum likt BIV och resultat från denna verksamhet.

Jag har även valt att redovisa hur asylsökande hamnar mittemellan innanför och utanför samhället och hur denna position samt kategoriseringen som en grupp, försvårar och påverkar identitetsutvecklingen. Jag anser att denna bakgrund är viktig att ha med sig som ett perspektiv när man ska skapa sig en förståelse för vad BIV kan ha för inverkan på barnets identitetsskapande och vilka identiteter det är som stärks.

2.2 ”Att ge varandra glädje”

Zsofia Nestler har i sin utvärdering *Att ge varandra glädje* (2008), intervjuat 23 barn från BIV-verksamheten i Malmö 2004-2007. Även andra intervjuer har genomförts i studien, som till exempel med föräldrar och frivilliga, men dessa resultat kommer jag inte att redovisa här.

Nestlers utvärdering av projektet visade mycket positiva resultat för både barnen som medverkade, men också för föräldrarna och resterande familj och nätverk. Barnen fick ett

utrymme där de kunde uppleva gemenskap och trygghet och stöd i sin utsatthet. De olika temana och tillgången till kreativa uttrycksmöjligheter gav barnen möjlighet att våga känna glädje och hopp och lättade på ansvarsbördan, minskade skuldkänslorna och ökade självförtroendet.

Verksamheten upplevdes av alla barn som något mycket uppskattat, efterlängtat och omtyckt. Vid frågan om vad BIV hade betytt för dem svarade en flicka så här: *"Om jag ska jämföra med mitt liv innan BIV började, det var faktiskt jättetråkigt. Bara mina släktingar var mina kompisar. Men när jag kom till BIV hade jag fått bra kontakt, jag lärde känna flera kompisar, jag deltog i olika aktiviteter och det var jätteroligt. Och jag har förändrats mycket... BIV var faktiskt **jätte viktigt för mitt liv.**" "Allt!"* (Nestler, 2008:19)

En annan pojke svarade så här på vad som var roligast med BIV: *"Det var roligt att spela, göra några roliga saker, **att ge varandra glädje...**"* (s.19).

Teman som verkade ha gjort starkare intryck än andra var enligt Nestler temana "känslor" och "familjen". Känslotemat hade hjälpt många att kunna hitta uttryck för det de kände inombords och tidigare inte kunnat sätta ord på. Temat familj öppnade upp för förståelsen att de som hade familj kvar i hemlandet, inte skulle känna skuldkänslor för detta och att det var ok att känna sig glad.

När det kom till i vilken omfattning verksamhetens mål att stärka barnens självkänsla hade uppfyllts, fann Nestler detta svårt att fånga in under intervjuerna. Men på vilket sätt det främst kom till uttryck var barnens beskrivningar av att få känna sig uppskattade av de andra och att man själv sa snälla saker. Även att känna igen sig i andra, framför Nestler bidrog till den jagstärkande effekten. Ett lite äldre barn uttryckte sig såhär: *"Jag kände att jag hittat mitt självförtroende här"* (s.21). BIV skapade en känsla av tillhörighet, vilket gav barnen styrka och erbjöd möjlighet till identifikation med barn med liknande erfarenheter (Nestler, 2008).

2.3 Gemensamma strukturer i olika stödgruppsverksamheter

Sedan i början av nittiotalet har metoden att arbeta med stödgrupper för barn och unga i utsatta livssituationer ökat i stor omfattning. Då fanns det ett fåtal sådana verksamheter, medan det vid millenniumskiftet fanns ett hundratals (Havnesköld, 2008). Idag finns det stödgruppverksamhet för barn och unga som kommer från familjer med beroende "hemliga klubben", barn till psykiskt sjuka "de osynliga barnen", gruppverksamhet för barn till skilda föräldrar "skilda världar" och många andra (Forinder & Hagborg, 2008). Verksamheterna inriktar sig alltså mot olika grupper av barn som lever i liknande livssituationer. Stödgrupperna leds av gruppledare och utgår från liknande metoder för att göra barnens röster om sina erfarenheter hörda (Havnesköld, 2008).

Forinder och Hagborg (2008) skriver att gruppernas syfte är att skapa igenkänning, öka tillit och förutsägbarheten och minimera stress, vilket man gör genom att använda ramar och regelbundenhet i verksamheten. Den givna struktur som skapas, skapar även förutsättningarna och utrymme för kreativitet och flexibilitet för barnen att uttrycka känslor och tankar. Man träffas ett fast antal gånger och arbetar med olika teman som till

exempel kan vara känslor eller minnen. Temana går både att generalisera och individualisera och bearbetas genom skapande verksamhet, lek och samtal. Något som understryks är att stödgrupperna inte ska ses som terapi, vilket inte sällan kan bli en svår balansgång, utan att verksamheterna slussar vidare efter avslutad grupp för fortsatta stödinsatser, till exempel socialtjänsten eller BUP. Vidare presenteras två utvärderingar som gjorts i stödgruppsverksamheter med dessa ovan angivna strukturer.

2.4 Utvärdering av en stödgruppsverksamhet för barn som bevittnat familjevåld

Ulla Forinder fick 2004 i uppdrag av styrelsen för Alla Kvinnors Hus (AKH) att göra en mindre utvärdering av gruppverksamheten för barn och ungdomar med erfarenheter av familjerelaterat våld som stiftelsen driver. En övergripande målsättning med gruppen är att öka KASAM³ hos barnen, vilket inrymmer hur barnen uppfattar livet som begripligt, hanterbart och meningsfullt. I utvärderingen fick fem barn berätta om vad de ansåg om stödgruppsverksamheten som de deltagit i och vad de hade lärt sig.

Även om urvalet för utvärderingen var väldigt litet, anser Forinder att det finns god anledning att tro att resultaten kan överensstämja med andra gruppers resultat. Detta då gruppen som var med i utvärderingen inte avvek från andra grupper vad gällde erfarenheter eller andra sociala bakgrundsfaktorer (2008:277).

Forinder använde både kvantitativa och kvalitativa metoder för att utvärdera verksamheten. Den kvantitativa delen bestod av självskattningsinstrument som skattade hur barnen värderade sig själva (JTJÄ, jag tycker jag är), barnens känsla av sammanhang (KASAM, hur mår jag?) och hur barnen såg på sin framtid (Livs Stegen, mäter livstillfredsställelse). Den kvalitativa delen bestod av enskilda intervjuer med barnen.

Resultaten i den kvantitativa delen av utvärderingen visade att tre av fyra barn (ett barn deltog inte alls och ett barn gjorde inte förmätningen) hade en negativ självvärdering (JTJÄ) innan gruppen startade. Två av barnen hamnade i mätningen efter gruppen på normalvärden och de två andra barnen skattade en låg självvärdering även efter deltagandet i gruppen. Tre av fem barn som var med i förmätningen av KASAM höjde alla sina värden vid eftermätningen. Dock var det ändå tre av fem av barnen som låg under normvärdet vid eftermätningen. Alla barnen såg ljusst på framtiden enligt resultatet från "Livs Stegen" (2008:259).

I den kvalitativa delen ansåg några barn i gruppen att de hade blivit både gladare och piggare av att vara med i stödgruppen och två ansåg att de blivit lugnare i skolan. Flera av barnen tyckte att gruppen hade gett möjligheter till bearbetning av svåra erfarenheter. De hade även fått möjlighet att utveckla konstruktiva copingstrategier och överge destruktiva. Strategier som barnen hade lärt sig var bland annat reflektion, självprat och dagboksskrivande.

Att det hade varit en lekfull stämning var viktigt för barnen, men de betonade att det som ändå var bäst med gruppen var att få tala om känslor och sin familj, "hur man har det" (s.269). Att det fanns en struktur i gruppen var viktig och regeln att alla fick tala, skapade

---

³ KASAM - Känsla av Sammanhang, myntades av Aaron Antonovsky. Kan ses som ett mått på i vilken grad man uppfattar livet som begripligt, hanterbart och meningsfullt (Forinder & Hagborg, 2008).

en plats där alla barnen fick berätta sin berättelse utan att den blev korrigerad eller ifrågasatt, vilket uppskattades (Forinder, 2008).

2.5 Utvärdering av vändpunkten - barn till missbrukare

Thomas Lindstein beskriver och analyserar i boken *Vändpunkten - ur barnens och ungdomarnas perspektiv* (2001), barns och ungdomars upplevelser och värderingar av Ersta Vändpunktens verksamhet. Studien är den sista delen av forskningstrilogin av barn och ungdomsverksamheterna. Denna studie baseras på de två första studierna, vilka beskrev och analyserade program, gruppkultur och ledarskap utifrån vuxnas iakttagelser. I denna sista bok är det 274 barn som alltså får ta plats och berätta om sina erfarenheter genom enkätsvar och/eller intervjuutsagor. Drygt 60 av dessa barn har intervjuats vid två tillfällen, dels under deras gruppmedverkan och dels 3-4 år efteråt (Lindstein, 2001:9-15).

I enkätstudien framkom det att mer än nittio procent av barnen och ungdomarna som medverkade i programmet tyckte att det som helhet hade varit ”bra” eller ”mycket bra”. Totalt var det femton barn och ungdomar som svarade på enkäten som inte var nöjda med programmet. De olika delarna och arbetsformerna i programmet fick också väldigt hög uppskattning

(95 %) och något som framstod som en väldigt värdefull arbetsform var det organiserade samtalet, vilket jag nämnde även framkom i Forinders utvärdering (2008).

Något som barnen hade kommit till insikt om var att problematiken inte var deras fel och att de inte var ensamma om sina erfarenheter. Den sistnämnda uttrycktes som en lättnad för många av de medverkande i gruppen. Vändpunkten skapade en plats för många av barnen att förstå och uttrycka känslor. Barnen såg verksamheten som en frizon där de kunde prata ut om sådant som tyngde dem och som de ansåg att de inte kunde prata om annars. Man blev bekräftad och mottagen av både gruppmedlemmar och ledarna (Lindstein, 2001).

Många av dem som medverkade i utvärderingen svarade att de hade fått ett ökat självförtroende vilket uttrycktes som: en förändring från negativt till positivt tänkande, ökad självinsikt, och en känsla av ökat värde. Även i intervjuerna med barn och ungdomar fyra år efter deras medverkan i programmet berättade de om en självförtroendeökning som bestod.

I hela intervjumaterialet var det två personer som inte kunde se någon positiv betydelse av vändpunktsvistelse. För båda handlade det om att inte komma in i gruppssamvaron (Lindstein, 2001).

Lindstein (2008) skriver att barnen själva har framhållit betydelsen av att just få dela erfarenheter med varandra och Lindstein menar att det finns en stark identitetsskapande komponent i detta. Vidare tar han upp att för den extremt identitetssökande kan det finnas risk för en totaliserad problemidentitet. Han menar med detta att barnen som träffas har en erfarenhet som blir utgångspunkten för ett helt identitetsbygge. Dock kan ett genuint självförtroende vara en motvikt mot en totaliserad problemidentitet och att material från utvärderingar med barnen har visat att de upplevt ett påtagligt ökat självförtroende.

2.6 Gruppverksamhet med kreativa metoder för flyktingbarn

Rousseau et al. (2004) är ett psykiatriskt forskningsteam på barnsjukhuset i Montreal i Canada. Författarna har gjort en beskrivande rapport av gruppverksamhet för flyktingbarn där man använder sig av kreativa metoder för att skapa en trygg plats för barnen.

Författarna menar att barnen får tillfälle att bearbeta svåra förluster, nya intryck och återinföra sociala band. Vidare beskriver de verksamheten som ett mellanområde för barnen, där det finns möjlighet att bygga en bro mellan det förflutna och situationen de befinner sig i nu. Vidare en bro mellan deras kulturella ursprung och det nya landets populärkultur, mellan hem och skola och den inre och yttre världen för barnet (s. 235).

Rousseau et al. skriver bland annat att det finns aktivitet i programmet som de kallas för ”resan”. Här ska barnen berätta eller måla en berättelse om någon person som de själva väljer som varit med om en migrationsprocess. Utvärderingar av dessa aktiviteter har visat att traumatiserade barn haft svårt att föreställa sig det förflutna eller att se sig själva i framtiden. Utvärderingarna visade också att barnen som var traumatiserade ofta lånade material från tidigare berättade myter (som är en annan del av programmet) eller historier när de skulle berätta sin egen historia.

Rousseau et al. skriver också att de kunde se att barnen gillade att lyssna på varandras berättelser som sitt hemland. De menar att genom att få berätta sin berättelse för de andra barnen, känner sig barnet stolt över sitt kulturella arv. Detta då barnets kultur får ett annat utrymme i gruppverksamheten än hur den presenteras i populärkulturen där minoritetskulturer ofta har presenterats utifrån förenklade stereotypa representationer (2004).

2.7 Identitetsskapande i en transitsituation

I Lennartssons undersökning *Mellan hopp och förtvivlan* (2007b) framkom från flera informanter hur de som asylsökande saknade röst och plats i samhället. Lennartsson beskriver att situationen som många asylsökande befinner sig i kan liknas vid en transitsituation, som betecknar en övergång från ett tillstånd till ett annat. Denna fas föregås av första stadiet där personen lämnar sitt gamla liv och allt det invanda, för att följas upp av en tredje fas vilken innebär att personen skapar en ny position i ett nytt sammanhang där det gamla möter det nya. Lennartsson menar att transitsituationen ska vara högst tillfällig då stadiet är präglad av fara, tvetydighet och identitetslöshet och personen befinner sig varken inne eller utanför. Tillvaron kan liknas vid att leva i samhällets marginal. Trots detta är denna tillvaro ofta en verklighet, ibland under flera år, för en person som söker asyl. Just behovet av en identitet och att tillerkännas mänskligt värde var något som framkom i väldigt många intervjuer som Lennartsson gjorde. Att ha tvingats fly kan försätta en individ i ett tillstånd som saknar känsla av sammanhang och mening. Personen måste i det nya landet finna nya sammanhang och en ny förståelse av sitt jag för att bygga sin identitet (Lennartsson, 2007b:76-77). Detta menar Brekke i *While we are waiting* (2004) är mycket svårt för de personer som väntar på asyl, då de lever i en ofta obestämd väntan, vilket utgör ett hinder för identitetsskapande och för att personen ska kunna känna känslan av ett helt och integrerat jag.

Vidare skriver Lennartsson (2007b) att identitetsskapandet sker i den sociala interaktionen med andra människor och deras syn på ens olika kategoritillhörigheter. Flykting som kategori har flera likheter med andra kollektiva identiteter som till exempel kan vara kön, nationalitet eller sexuell grupp, genom att gruppen förväntas ha ett gemensamt beteende. Men Lennartsson menar att alla kulturella identiteter är differentierade och att detta särskilt utmärker sig i gruppen asylsökande då den är en samling av olika identitetsskapande gränser. Människor flyr av olika anledningar och har med sig olika upplevelser. De kommer från olika platser, med olika social och kulturell bakgrund. Individerna tillhör ingen självidentifierad kategori (s.77). Ändå tvingas de in i en gemensam kategori i det nya landet som invandrare, flykting eller asylsökande. Kategorier som ofta präglas av stereotypa, inte sällan negativa, beskrivningar av media.

Invandrarna som kommer hit har svårt att integrera sig. De håller sig mest för sig själva, har sina egna föreningar, en annorlunda matkultur, läser tidningar från hemlandet, och lär sig inte språket ordentligt. Denna isolering från det omgivande samhället ger näring åt fördomar och leder stundtals till öppna konflikter med de infödda. Bråk mellan invandrare och infödda ungdomar förekommer allt som oftast (Borevi & Strömblad, 2004:7).

Detta är ett referat av en radiodokumentär som sändes i Sveriges Radio P1. Rubriken på dokumentären lyder, *jävla vitskallar!* Dokumentären är gjord av Daniel Velasco och handlar om förhållandena på Costa del Sol i södra Spanien och hur den etniska gruppen "svenskar" upplever svårigheter i mötet med det nya samhället (Borevi & Strömblad, 2004). Jag tror att många av oss hade en annan bild av vilka det var som tillhörde gruppen invandrare när vi läste texten för första gången. Det är en bild som har skapats i vårt samhälle och som hela tiden reproduceras. Lennartsson (2007b) skriver att det idag i Sverige finns en begränsad och enkelriktad uppsättning bilder att förhålla sig till som asylsökande. Hon skriver med hänvisning till Lundberg, 2000 *Att möta främlingar*, att flyktingar idag framställs som förlorare, antingen som offer eller samhällshot och förknippas nästan uteslutande med problem, både för sig själva och för samhället.

Taylor diskuterar i *det mångkulturella samhället och erkännandets politik* att när en människa eller en grupp av människor återkommande framställs i negativa bilder av omgivningen så skapas ett *misserkännande*. Misserkännandet medför en risk att personen tillägnar sig den negativa bilden och man skulle kunna säga att kategoriseringens beskrivningar får makt över den egna självbilden (1994:37). Individerna möts av information att man tillhör en problemtyngd kategori vilket kan tänkas påverka personens självbild och självtilltro negativt (Borevi & Strömblad, 2004).

3. Teoretiskt perspektiv

3.1 Symbolisk interaktionism

Jag har valt att använda symbolisk interaktionism som utgångspunkt för analys i min studie. Perspektivet rör sig på en socialpsykologisk nivå och innefattar flera olika teorier med olika centrala punkter och anhängare.

Jag kommer främst att utgå från George Herbert Meads bidrag om jagets och medvetandets utveckling i samspel med andra och det omgivande samhället (Angelöw & Jonsson, 2000). Meads teori utgår från att den personliga identiteten är av socialt ursprung och kan i min studie skapa förståelse för hur verksamheten BIV stärker barnens identiteter och vilka det är som stärks.

Även Charles Horton Cooleys bidrag om primärgrupper kommer att redovisas då dessa grupper är av stor betydelse för människans socialisering (Trost & Levin, 1996).

Innan jag presenterar dessa författares bidrag till den socialpsykologiska grenen, kommer jag att kort ge en introduktion till hörnstenarna inom symbolisk interaktionism. Dessa ger en grundförståelse för begrepp och grundantaganden bakom den gemensamma etiketten ”symbolisk interaktionism” (Boglund, 1975).

3.1.1 ”interaktion” och ”symbol”

Symbolisk interaktionism ser människan som aktiv och har sitt fokus på vårt beteende som sociala varelser (Trost & Levin, 1996). Med *interaktion* menas att det pågår ett växelspel mellan två eller flera människor och som inverkar på varandra på något sätt (Angelöw & Jonsson, 2000; Värnlund, 1975).

Med begreppet *symbol* betonar teorin att beteenden och handlingar är symboliska, det vill säga att rörelser, gester, tankar eller ting syftar på något utöver sig själva (Angelöw & Jonsson, 2000; Värnlund, 1975).

De ord som vi använder när vi kommunicerar med varandra är de vanligaste (symbolerna) och de mest uppenbara. Från att vara ljud blir orden ljud med mening och när orden har en mening för en individ men också för andra i individens omgivning, blir de symboler. Genom detta upplevs människans subjektiva verklighet som objektiv (Trost & Levin, 1996).

Men ett ord är också beroende av *definitionen av situationen* för att bli en symbol. Trost och Levin (1996) översätter i boken *Att förstå vardagen*, Thomas och Znanieckis formulering (1928:572) som har blivit den mest kända. ”Om människorna definierar eller varseblir situationen som verklig, så är den också verklig i sina konsekvenser” (s.11-12). Med andra ord skulle man kunna säga att hur jag uppfattar min verklighet, det vill säga hur jag definierar situationen, styr också mitt beteende (Trost & Levin, 1996). Om glaset är halvfullt eller halvtomt är ett välkänt exempel. Det är samma glas men kan uppfattas subjektivt olika. Säg att alla som kommer till en fest får ett halvt glas bål som välkomstdrink. En person får ett glas och blir glad för hon hade inte förväntat sig någon bål alls. Hon ser på sitt glas som halvfullt, som något extra och detta medför att hon blir på ännu bättre humör än när hon kom. En annan person på festen förväntade sig fri bål och ser därför på sitt glas som ett halvtomt glas bål och detta påverkar hennes humör till det sämre än när hon kom. De två gästerna fick alltså lika mycket bål, men definierade

situationen olika vilket blev avgörande för hur kvällen blev för dem. Men definitionen av situationen är en pågående process och vi omdefinierar därför situationer vilket medför att vår uppfattning och vårt beteende ändras. Den missnöjda gästen inser senare när alla gäster har kommit att det faktiskt skulle bli väldigt dyrt om värdinnan skulle bjuda alla på fri bål. Hon omdefinierar då glaset till halvfullt och att det är väldigt trevligt att de alla fick en välkomstdrink, vilket påverkar hur hon upplever kvällen.

3.1.2 Mead: utvecklandet av jaget och medvetandet

Det är framför allt Mead som har diskuterat och som försökte besvara hur människors medvetande uppstår och utvecklas. Det han kom fram till var att precis som vår subjektiva verklighet upplevs som objektiv och skapas i interaktion med andra genom symboler, skapas jaget och medvetandet i samspel med andra genom språket. Jaget blir ett fenomen, ett objekt i sig självt som kan betraktas i bildlig mening (Mead, 1976; Trost & Levin, 1996). Människan är alltså en symbolförmedlande varelse som i interaktion med andra människor skapar sitt medvetande och sin jaguppfattning (Angelöw & Jonsson, 2000). Utifrån denna ståndpunkt är alltså medvetandet inte en medfödd egenskap utan ett resultat av social interaktion (Berg, 1975).

Meads resonemang om jagmedvetandets utveckling utgår ifrån hans indelning av jaget i "Me" och "I" (Mead, 1976). Vårt "Me" är vår personhistoria som är tillgänglig i tolkat skick i vårt historiemedvetande, vårt minne. "Me" är uppsättningen av de av oss uppfattade förväntningar som andra har och som är införlivade i jaget. "I" är vårt handlande som vi gör mot bakgrund av vårt "Me", det vill säga, är responsen på uppfattningen av andras åsikter eller beteenden (Trost & Levin, 1996; Berg, 1975). "The "I" reacts to the self which arises through the taking of the attitudes of others. Through taking those attitudes we have introduced the "me" and we react to it as an "I" (Berg, 1975:56).

Eftersom människan inte är social från födseln, socialiseras barnet från början av personer som finns i dens närhet och som barnet bryr sig om och har en relation till. Dessa personer brukar kallas för *signifikanta andra* och har stor betydelse för barnets uppbyggnad av sitt jag (Trost & Levin, 1996). Dessa personer får också betydelse för hur vi definierar situationer i skilda sammanhang. Vilka de signifikanta andra är varierar, från den närmsta familjen när barnet är ungt, till kamrater, lärare eller andra människor som är betydelsefulla senare i livet (Trost & Levin, 1996).

3.1.3 Den generaliserade andre

Mead använder begreppet *role-taking* som innebär att människan med hjälp av språket ta den andres människans roll och attityd mot sig själv. På det sättet betraktar personen sig själv och sina handlingar och bygger upp och omformar sitt jag (Berg, 1975). Vi övertar andras syn på oss och gör den till vår egen och utvecklar därmed ett självmedvetande (Angelöw & Jonsson, 2000). Senare lär sig individen, att vid sitt attitydtagande övergå från konkreta individer till abstrakta och generaliserade. Detta brukar benämnas *den generaliserade andre* och är just ett generaliserat rollövertagande vilket man brukar säga är samhället med dess internaliserade roller och regelsystem (Berg, 1975). Mead

formulerar den generaliserade andres roll såhär: ”Det är i form av den generaliserade andre som den sociala processen influerar de individers beteenden, som är involverade i den och utför den, dvs. samhället utövar kontroll över beteendet hos dess individuella medlemmar; ty det är i den formen som den sociala processen eller samhället ingår som en bestämmande faktor i individens tänkande. I abstrakt tänkande intar individen den generaliserade andras attityd” (Mead, 1976:121).

3.1.4 Identiteten i ständig förändring

Utgångspunkten i Meads symboliska interaktionism är att vi människor i den vardagliga mellanmännskliga interaktionen konstruerar både vår egen som varandras identiteter (Angelöw & Jonsson, 2000). Resonemanget bygger på ståndpunkten jag nämnde tidigare, att ingen föds med självuppfattning.

Det innebär att den generaliserade andre med de kategoriseringar, åsikter, normer och förväntningar som jag möter och som samspelar med varandra kommer att påverka min identitetsutveckling (Berg, 1975; Månsson, 1975). Trost och Levin skriver att ”man kan säga att människan ser sig själv med det perspektiv som hon eller han varseblir hos den generaliserade andra, samhällets eller gruppens perspektiv på hur man ska känna och bete sig” (1996:54).

Detta innebär emellertid inte att identiteten är statisk utan påverkas av definitionen av situationen och hur denna förändras, även om denna förändringsprocess ofta är så långsam att den inte uppmärksammas. Vilket även innebär att en människa inte enbart har en identitet, eftersom den givna identiteten är knuten till människans definition av situationen. Olika sociala relationer kan frambringa olika identiteter (Trost & Levin, 1996).

Att en individs identitet skapas i andra människors syn och attityder av henne, betyder inte heller att individen måste ta till sig alla dessa föreställningar. Cooleys spegeltes utgår från resonemanget, att så som omgivningen behandlar mig eller definierar mig så kommer jag uppfatta mig själv (Berg, 1975). Mead anser att utifrån denna tes skulle människan vara socialt determinerad. Han menar att i människans rollövertagande skapas både minne och medvetande. Omgivningens attityder finns i en individs historiemedvetande, i ”Me” vilket möjliggör att individen kan bestrida nya tolkningar och motsäga sig omgivningens definition gentemot gamla/andra attityder (Berg, 1975).

En person befäster en identitet genom att jämföra omgivningens attityder vid olika tillfällen. Detta betyder också att om omgivningens attityd gentemot en individ och hennes handlingar är inkonsekventa under en lång tid, så blir det mycket svårt för individen att befästa en identitet.(Berg, 1975). Det ger dessutom också möjlighet till att en given identitet blir dominerande vid vissa sociala situationer. Den sociala situationen kan säga bara aktualiserar eller frambringar en av de identiteter som människan har (Trost & Levin, 1996).

3.1.5 Primärgrupper

Ett begrepp som anses vara myntat av Cooley är primärgrupper, vilka han såg som det sociala livets källa (Angelöw & Jonsson, 2000). Grupperna karaktäriseras av närhet och känslomässig trygghet och förser individen med en känsla av social tillhörighet. I dessa

grupper startar utvecklingen av vårt jag och fortsätter att socialisera och resocialisera oss (Trost & Levin, 1996). Den mest dominerande av alla primära grupper är familjen, men Trost och Levin (1996) framför att den nödvändigtvis inte behöver vara det. Vidare diskuterar de att andra primärgrupper kan vara kamratskapsgruppen, arbetsgruppen med mera. Primärgruppen kan också vara tillfällig, det vill säga vid ett tillfälle men inte vid ett senare. En given grupp kan vara en primärgrupp för någon eller några av medlemmarna med inte alls för någon eller några andra (Trost & Levin, 1996).

4. METOD

4.1 Val av metod

Utifrån mitt syfte med studien, att undersöka varför BIV behövs för att stärka barns i asylprocessen identiteter och vilken eller vilka identiteter det är som stärks, har jag valt att genomföra en kvalitativ studie. Det kvalitativa forskningsförfarandet skapar en möjlighet för mig som forskare att få en inblick i informanternas subjektiva upplevelser och uppfattning av det fenomen och den miljö jag studerar. Denna slags information är ofta inte tillgänglig i kvantitativa undersökningar (Kvale, 1997). Genom de gruppleddare som jag valt att intervjua (se urval), kan jag få en inblick i genomförandet av metoder och förhållningssätt i verksamheten, samt deras uppfattning och upplevelse av hur verksamheten verkar identitetsstärkande.

4.2 Litteratursökning

Jag har inför min uppsats gjort en litteraturoversikt som har haft till avsikt att fastställa existerande kunskap inom forskningsområdet. Denna litteraturoversikt har ökat min förståelse av ämnet men också legat till grund för att staka ut egna forskningsfrågor som inte tidigare har behandlats i förhållande till den verksamhet jag skildrar (Denscombe, 2000).

Det som har skrivits om BIV-verksamheten är Nestlers utvärdering av projektet i Malmö som pågick 2004-2007, vilken syftar till att ta vara på upplevelserna av projektaktiviteterna hos de barn som medverkade i projektet (2008:3). Vidare har jag sökt information som jag tycker har varit relevant för mitt syfte och område, där delarna inte har varit heltäckande men tillsammans skapat en beskrivning av forskningsläget för min studie.

Jag har sökt information på olika ställen, bland annat bibliotekskatalogerna Libris och Gunda, artikeldatabasen CSA ILLUMINA och på webben. Mina centrala sökord vid informationssökningen har främst varit *asylprocessen*, *asylsökande (barn)*, *flyktingbarn*, *stödgrupp* och *identitet*.

4.3 Urvalsprocessen

Eftersom min studie utgår ifrån personer som är anställda i verksamheten BIV, var min urvalsram begränsad. Det är sex stycken som är anställda i verksamheten, vilka fyra av dem som gruppleddare och de två andra som projektledare.

Jag har gjort ett subjektivt urval av informanter för undersökningen. Detta innebär att jag har valt de personer som ska vara med i studien utifrån att de ger värdefullast data (Denscombe, 2000). Eftersom jag ville komma det praktiska och händelserna i grupperna så nära som möjligt, valde jag att intervjua enbart gruppleddarna. Valet baseras också på den knappa tid som funnits till förfarande för uppsatsen och att fyra intervjuer då varit lagom för mig som ensam forskare.

Valet att inte intervjua barnen i verksamheten grundade jag främst på att det skulle ha behövts en tolk vid alla intervjutillfällen. Det hade blivit en praktisk svårighet att tillgodose detta vid flera tillfällen som skulle passa alla parter under den korta tid jag hade till mitt forskningsförfarande. Dessutom ansåg jag att mitt valda urval var bäst lämpat för att kunna ge mig den information som jag avsåg att samla in under datainsamlingen för att kunna besvara på mina forskningsfrågor. Syftet med studien är inte att utvärdera barnens upplevelser av verksamheten utan att skapa en förståelse för hur verksamheten organisatoriskt och strukturellt skapar möjligheter till identifikation.

4.4 Genomförandet

Jag valde att använda enskilda intervjuer för att besvara mina forskningsfrågor. Martyn Denscombe (2000) har satt upp två kriterier, vilka man som forskare bör fundera på vid användning av kvalitativa intervjuer. Dessa är att fråga sig om man verkligen behöver den typ av detaljerad information som intervjuer ger och om det är förnuftigt att förlita sig på information som samlas in från ett litet antal informanter (s.132)? På dessa två frågor svarar jag ja. Dels för att jag vill undersöka erfarenheter, förståelse och känslor hos informanterna vilka inte kan redovisas genom att kryssa i en ruta eller med några få ord. Dels handlar uppsatsen om gruppleddarnas erfarenheter utifrån BIV-verksamheten, vilket automatiskt gör att antalet informanter blir begränsat.

4.4.1 Intervjuform

Inför mina intervjuer sammanställde jag en intervjuguide (se bilaga 1) som innehöll ämnen och frågor som täckte in relevanta områden kopplade till mina forskningsfrågor. Tillvägagångssättet vid konstruerandet av guiden påminner mycket om Gillhams redovisning av strategi i *Forskningsintervjun, tekniker och genomförande* (2008). Utifrån min uppfattning av intresseområden för uppsatsen skrev jag ner specifika frågor, vilka jag ville ha svar på. Efter hand började jag att organisera dessa frågor genom att gruppera dem under rubriker. De rubriker som jag har använt mig av i min intervjuguide är ”rekrytering till verksamheten”, ”metod och syfte”, ”gruppen” och ”individen i gruppen”.

Den typ av forskningsintervju som jag valde att använda i studien är den semistrukturerade intervjun. Denna slags intervju innebär att jag har formulerade frågor, men att den exakta formuleringen inte behöver följas och frågorna behöver inte ställas i någon bestämd ordning för alla intervjupersoner (Larsson, 2005). I detta menar Gillham

(2008) inryms en styrka att den intervjuade har möjlighet att utveckla sina tankar och funderingar, samtidigt som den struktur som finns möjliggör analys utifrån likheter.

Jag märkte under intervjuerna att många av mina frågeställningar, speciellt de under rubrikerna ”gruppen” och ”individen i gruppen”, besvarades vid andra tillfällen i intervjun av informanterna. Detta tror jag beror mycket på att informanterna fick tolka mina frågor fritt och resonera kring dessa. Det fanns dock tillfällen i intervjuerna då jag ibland fann det informanten var inne på som långt ifrån mitt ämne. Vid dessa tillfällen försökte jag att ställa spontana följdfrågor för att härleda till ämnet igen.

4.4.2 Intervjutillfällena

Tre av intervjuerna genomfördes i lokaler på Individuell människohjälps kontor och en i BIV-verksamhetens lokal i Bergsjön. Tre av intervjuerna tog cirka en timme var, medan en tog cirka fyrtio minuter.

Innan alla intervjuer genomfördes fick informanterna ta del av skriftlig information (se bilaga 2) om forskningens syfte och vad som skulle hända med materialet som samlades in. Informanterna fick kännedom om att deltagandet i studien var frivilligt och fick kontaktuppgifter i fall de skulle ha några frågor eller funderingar efter intervjutillfället.

4.4.3 Dokumentation och transkribering av intervjuerna

Alla intervjuer spelades in med en bandspelare. Ljudupptagning med bandspelare ger mig som forskare möjlighet att dokumentera allt det som sägs under intervjun. Dock är jag medveten om att ljudupptagningen enbart fångar in det som sägs. Ickeverbala kommunikation och andra kontextuella faktorer, fångas inte upp (Denscombe, 2000). Därför har jag efter intervjun skrivit ner egna fältanteckningar som komplement till dessa bandinspelningar som kompletterat ljudupptagningen. Exempel på detta är hur jag upplevde klimatet vid intervjun och ickeverbala kommunikation, såsom gester och miner.

Efter intervjun har samtliga intervjuer transkriberats. Att transkribera innebär att överföra ett material från en form till en annan, här från ljud till skriftlig text (Kvale, 1997). Hur noga man väljer att transkribera beror på syftet med forskningen enligt Kvale (1997) och skriver att då analysen ska ske genom kategorisering, kan det vara önskvärt med redigering av utskriften

Jag har under intervjuerna försökt att återge intervjuuttalandena så ordagrant som möjligt. Dock finns det vissa korta partier som har tagits bort då kvalitén på ljudupptagningen var mycket dålig vilket innebar att vad som sades inte framgick. Jag har markerat pauser med punkter (...) och även tagit med ljudupprepningar som äh och mm.

Transkriberingsprocessen är enligt Kvale (1997) en tolkning i sig då utskriften från ett sammanhang till ett annat för med sig en rad bedömningar och avgöranden (s. 149). Detta kommer jag att diskutera mer under avsnittet reliabilitet, validitet och generaliserbarhet. Vidare kommer jag att gå in på och förklara hur jag har gått till väga under resultat och analysförfarandet.

4.5 Resultat och analysförfarande

För att kunna analysera och tolka det empiriska material som jag har fått fram har jag organiserat intervjumaterialet. Vilken metod forskaren väljer beror på syftet med studien. Kvale (1997) redovisar fem olika analysmetoder av resultatet, koncentrerings-, kategorisering-, berättelse-, tolkning- och ad hoc.

Jag har i min studie valt att använda mig av meningskategorisering vilket innebär att intervjun kodas i kategorier (Kvale, 1997). I genomförandet av kategorierna har jag valt att kombinera induktiva och deduktiva strategier. Denna strategi kallas för abduktiv eller kombinerad induktiv-deduktiv kvalitativ strategi (Larsson, 2005). Genom att använda mig av abduktion har min studie styrts av frågor som är utformade mot bakgrund av mitt teoretiska perspektiv, ett deduktivt förhållningssätt. Samtidigt har jag härlett mönster och begrepp från den empiri jag samlat in, det vill säga ett mer induktivt förhållningssätt (Larsson, 2005).

Kategorierna syftar till att upptäcka, sammanföra och namnge liknande mönster och företeelser som jag som forskare uppmärksammar i materialet (Denscombe, 2000). Vid mina genomgångar av intervjuerna fann jag från början ett tiotal kategorier i samtliga intervjuer. Efter upprepade genomgångar och strukturering av materialet fann jag att några kategorier inte kunde kopplas till studiens syfte och frågeställningar och att andra kunde inkluderas hos andra befintliga kategorier.

De teman som denna process resulterade i är följande: *skapa ett sammanhang, barnidentiteten, dela erfarenheter med andra barn i liknande situation, att beröra det speciella, gruppen och självkänsla.*

Vidare valde jag att i sammanställningen av de empiriska resultaten, presentera analysen och tolkningen av materialet. Jag anser att man som läsare på ett lättare sätt kan följa med i min analys och tolkning, genom att dessa ansluts direkt till det empiriska underlaget.

Den empiriska redovisningen baseras på utdrag från intervjuerna och sammanlänkas med text i vilken jag förtydligar utdragets kontext (Gillham, 2008).

Genom att använda sig av citat blir texten mer livfull och personen som läser studien får möjlighet att själv "höra" synpunkter som de uttrycks av informanterna. Citaten är illustrationer av synpunkter som stödjer det resonemang som jag som forskare vill få fram i uppsatsen (Denscombe, 2000).

Det empiriska resultatet diskuteras och analyseras utifrån teori och begrepp och tidigare forskning. Genom att jämföra resultaten mot tidigare forskning sätts dess innebörd i ett bredare perspektiv (Denscombe, 2000).

4.6 Reliabilitet, validitet och generaliserbarhet

4.6.1 Reliabilitet

Reliabilitet förbinder sig med forskningsresultatens konsistens (Kvale, 1997). Med andra ord studiens pålitlighet. Kvale (1997) skriver att jag som forskare har min subjektiva upplevelse och erfarenheter mot vilka jag utformar frågor, teman, analyserar och tolkar.

Att mäta reliabiliteten är alltså svårt i kvalitativ forskning. Han tar upp exempel på hur ledande frågor, om de inte är avsiktliga, kan inverka på svaren. Transkribering av en text kan bli mycket olika beroende på vem som gör den.

Denscombe menar, att genom en tydligt redogöra för forskningens mål och grundläggande premisser, hur forskningen genomfördes och resonemanget bakom de beslut som fattades kan forskarens resultat kontrolleras. Jag har så tydligt som möjligt försökt framföra mitt syfte med studien och vilket teoretiskt perspektiv, vilka begrepp och vilka tidigare studier som jag utgått ifrån. Jag har också redovisat hur jag har gått tillväga under processen och lyft upp resonemang kring val och konsekvenserna av dessa.

Larsson (2005) skriver att metodtriangulering, att man använder olika datainsamlingsmetoder, i studien kan öka reliabiliteten. Jag hade som tanke att använda mina intervjuer som empiriskt underlag i studien men att också använda utvärderingar gjorda av gruppledarna i verksamheten. Gruppledarna skriver utvärderingarna efter varje gruppträff och sammanställer dessa när gruppen avslutas. Bland annat antecknar de kring hur metoder och övningar fungerat, men också om det hänt något särskilt kring ett särskilt barn. Min tanke var att använda dessa utvärderingar för att på ett sätt få en indirekt distanserad observationsroll, men också för att få ta del av lite exempel kring barnens medverkan. Tyvärr fick jag inte tag på detta material i tid och kunde därför på grund av tidsbrist inte använda mig av det i studien.

4.6.2 Validitet

Med validitet i kvalitativ forskning, skriver Larsson (2005), menas ”om läsaren kan skapa sig en tydlig bild av det fenomen som studeras via de beskrivningar, kategoriseringar och analyser som forskaren presenterar” (s.117). Larsson skriver vidare att de intervjufrågor som har formulerats ska vara formulerade så att de verkligen fångar in det som forskaren avser att fånga in. Som forskare ska man se till att man studerar det som man avser att studera och att metoden man använder har möjlighet att undersöka det man vill undersöka (Kvale, 1997). Jag tycker att min studie uppfyller båda dessa krav. Jag har kontinuerligt granskat det material som jag arbetat fram och bedömt dess giltighet i relation till studiens syfte och frågeställningar. Jag finner också att den kvalitativa intervjumetoden och mina forskningsfrågor (i intervjuguiden) har haft möjlighet att tillgodose studiens syfte. Vid användandet av en kvantitativ forskningsmetod, anser jag, att det hade varit svårare att uppnå validitet.

4.6.3 Generaliserbarhet

Larsson skriver med hänvisning till Patton, 1990:486 *Qualitative evaluation and research methods*, att eftersom kvalitativ forskning arbetar med icke-slumpmässiga urval som är små och syftesbestämda är möjligheten att generalisera resultaten begränsad. Mitt syfte med denna studie har ju inte varit att resultaten och slutsatserna ska kunna generaliseras, eftersom jag tittat på en verksamhet. Dock tror jag, som Larsson skriver, att det finns möjlighet till extrapolering av resultaten och slutsatserna. Begreppet syftar på möjligheten att tillämpa resultaten på liknande situationer som uppvisar liknande men inte exakt samma förhållanden (Larsson, 2005:118).

Kvale (1997) skriver om en liknande form av generaliserbarhet som heter analytisk generalisering. Analytisk generaliserbarhet innebär att man gör en bedömning utifrån de

resultat som man fick fram i sin forskning, för vad som skulle kunna hända i en annan situation. Generaliseringen bygger på en påståendelogik som till exempel skulle kunna vara argumentering för en generalisering som bygger på en teori. Forskaren redovisar stödande belegg och belyser argumenten och ger läsaren möjlighet att bedöma riktigheten i generaliseringsanspråket (Kvale, 1997:210-211). Som sagt är mitt syfte inte att generalisera resultaten utanför BIV: s verksamhet. I mina slutsatser argumenterar jag inte för en generalisering av resultaten men påståendelogiken finns, som jag ser det inkorporerad i analysen, vilket möjliggör för läsaren att själv skapa sig en bild av möjlig generalisering. Diskussionen om analytisk generaliserbarhet kommer dock att tas upp i min slutdiskussion.

4.7 Etiska överväganden

Det är vid kvalitativa studier viktigt att forskaren tänker över olika etiska aspekter. Kvale skriver att ”en intervjuundersökning är ett moraliskt företag: det personliga samspelet i intervjun inverkar på den intervjuade, och den kunskap som frambringas genom intervjun inverkar på vår förståelse av människans situation” (1997:104). Jag har hela tiden försökt att överväga etiska frågor under hela uppsatsprocessen.

4.7.1 Informerat samtycke

Informerat samtycke handlar om att forskaren informerar personerna som ska vara med i studien om det allmänna syftet med undersökningen och hur materialet i stort kommer att användas. Forskaren ska även informera om att deltagandet är frivilligt och att personerna när som helst kan avbryta deltagandet utan att ange något skäl till detta (Larsson, 2005). Forskaren ska också informera om vilka risker och fördelar som kan vara förenade med deltagandet i studien (Kvale, 1997).

I början av mitt forskningsprojekt hade jag kontakt med en av gruppledarna i BIV-verksamheten som sen har fungerat som en kontaktperson och tillhandahållit mig material, som till exempel projektplan, metodpärm för verksamheten. Genom kontaktpersonen fick jag upplysning om att det fanns ett intresse från samtliga gruppleddare att delta i studien. Eftersom jag inte hade haft personlig kontakt med mer än en av de fyra informanterna innan intervjun, fann jag det vid intervjutillfället mycket viktigt att delge informanterna information om studien. De fick alla ta del av ett informationsblad om studiens syfte, att det var frivilligt att medverka och kontaktuppgifter till mig som forskare. Efter att de läst informationen frågade jag om de hade någon fråga om något och sa att de var välkomna att höra av sig till mig om det skulle dyka upp något efter intervjun som de undrade över.

4.7.2 Konfidentialitet

Konfidentialitet syftar på att forskaren inte kommer att redovisa personliga data i den färdiga rapporten som kan röja uppgiftslämnarens identitet (Larsson, 2005). Detta är något som jag har funderat mycket på eftersom informanterna som jag använt mig av kan identifieras genom deras anställning i BIV-verksamheten. Därför har jag valt att använda figurerade namn på samtliga. Eftersom det endast arbetar en man som gruppleddare i verksamheten, valde jag att använda enbart kvinnonamn för att inte röja vilka utdrag ur

intervjuerna som är den manlige medarbetarens. Därför tycker jag att jag uppfyller konfidentialitetskravet gentemot läsare utanför verksamheten. Jag tycker däremot att det har varit svårare att avidentifiera informanterna gentemot varandra. Eftersom de är väldigt få anställda och arbetar tillsammans två och två i grupperna, utgår jag ifrån att de har en stor kännedom om varandra och erfarenheter av specifika händelser i barngrupperna. Jag har därför försökt att ta bort identifierande drag i uttalandena. Till exempel har jag valt att inte skriva ut namnen på barngrupperna som kommit upp i något uttalande utan dessa exemplifieras istället i uppsatsens titel, ”Kaniner, Kompisar och Kungar”.

4.7.3 Fördelaktighet

Denna princip innebär att intervjupersonen ska lida så lite skada som möjligt genom att delta i studien. Fördelarna för undersökningens person och betydelsen att erhålla ny och viktig kunskap, ska uppväga skaderisken (Larsson, 2005). Detta har jag som forskare övervägt och jag anser att fördelarna överväger. Genom att jag skriver om verksamheten så sprids information om denna till andra inom forskningsfältet. Det har framkommit i samtliga intervjuer med gruppledarna att de som arbetsgrupp tycker är viktigt och att de själva arbetar för att utveckla verksamheten och metoderna till det bättre hela tiden. De reflektioner jag gör kan förhoppningsvis bidra till att gruppledarna kan utvidga sin egen synvinkel på verksamheten utifrån ytterligare ett perspektiv.

5. Resultat och analys

5.1 Bakgrund om teman och informanter

I detta kapitel kommer jag att presentera empirin som jag samlat in genom intervjuer med gruppledarna i verksamheten BIV och analys och tolkning utav detta material. Materialet kommer att presenteras utifrån teman, som jag funnit genom abduktivt förhållningssätt. Dessa teman knyter an till mina frågeställningar:

- Varför vill BIV stärka asylbarns identiteter?
- På vilket/vilka sätt skapas möjlighet för att stärka barnets identitet/identiteter i verksamheten?
- Vilken/vilka identitet/identiteter är det som stärks i verksamheten?

Sammanställning av resultaten resulterade i följande teman:

- Skapa ett sammanhang
- Barnidentiteten
- Dela erfarenheter med andra barn
- Att beröra det speciella
- Gruppen
- Självkänsla

Innan jag redovisar mina teman vill jag ge lite kort bakgrundsinformation om de informanter som har medverkat i studien. Jag har valt att inte beskriva dem var för sig då jag anser att det skulle kunna röja vem som är vem och som sagt vad.

De personer som arbetar som gruppleddare i BIV-verksamheten är fyra personer, *Jonna, Kajsa, Anna och Linn*. De började alla hösten 2008 när det utökade projektet drog igång och är utbildade socionomer. Antalet BIV-grupper som de har varit gruppleddare i varierar mellan två till fyra grupper (några har pågående grupper vid tillfället för intervjuerna).

I resultaten kommer jag att använda mig av citat från informanterna för att exemplifiera och tydliggöra materialet. Citaten kan ibland skilja sig från de transkriberade intervjuerna, genom att jag har kortat ner det sagda, vilket förtydligas med (---). Detta har jag gjort för att förtydliga kärnan i det sagda men tar inte bort något viktigt innehåll. Tre punkter (...) betyder att informanten har gjort en lite längre paus i meningen. Vissa stavelser som ööö och äh har tagits bort. Om något sagts på väldigt mycket talspråk har jag om jag ansett det nödvändigt korrigerat så att det har blivit tydligare skriftspråk.

5.2 Skapa ett sammanhang

Alla informanter uttrycker att de uppfattar att barnen och deras familjer som väntar på asyl, lever i en mycket påfrestande situation. Dels för att de inte vet om de kommer att beviljas asyl, men dels också för att de under väntan lever i en väldigt undanskymd del av samhället, med dålig ekonomi och dåliga boendeförhållanden. *Jonna* säger att: *Just den här målgruppen har ju väldigt lite i övrigt och får väldigt lite stöd av samhället.*

Kajsa uttrycker tillvaron för barnen i väntan så här: *Man har ingen trygg tillvaro. Man har bostad, skolan vet man inte om man fortsätter... ingenting är tryggt, det går inte att planera en framtid för att de sammanhang där de känner sig trygga finns väldigt lite av.* Att ovissheten i asylprocessen är tärande för många barn styrks av Brekke (2004) och av Shahnavaz och Ekblad (2002), för vilkas resultat jag tidigare redovisat.

Den otrygga situation som de asylsökande ofta befinner sig i liknar Lennartsson (2007b) vid en transitsituation. Människorna befinner sig inte i, men inte heller utanför samhället, vilket är präglad av fara, tvetydighet och identitetslöshet. Denna förändring i identitetsupplevelsen, kan förklaras med Meads teori att identiteten inte är statisk då den definieras av situationen och förändringar av denna (Trost & Levin, 1996). För den asylsökande har den sociala situationen förändrats drastiskt. Det nya samhälle som personen kommer till kan ofta vara mycket olikt hemlandet (Almqvist, 2000). Eftersom en individ enligt Mead skapar sitt jag och sin identitet gentemot den generaliserade andre kan det innebära stora kontraster i hur personen kan uppfatta sig själv. Jag tänker att en individ som lämnar sitt land och kommer till ett annat möter andra roller, normer och förhållningssätt. Dessutom kan många tidigare sociala relationer vilka individen skapade sin identitet emot vara borta eller fysiskt långt ifrån. Detta medför att barnet kan känna sig vilse i det nya samhället, i situationen och i sig själv.

Vikten av att skapa en trygg tillvaro för barnen upprepas i samtliga intervjuer. Informanterna framhåller att denna trygghet bland annat skapas genom struktur och förutsägbarhet, i en annars mycket turbulent och oviss situation som barnen lever i. *Linn*

kopplar verksamhetens upplägg till KASAM och säger: *Det är ett visst antal träffar, att det är förutsägbarhet. Ja vi träffas så här många gånger, de här gångerna. Att varje träff är si eller så lång och att det är vissa ritualer som återkommer i varje träff.*

Trygghet skapas genom att barnen får träffa samma personer varje vecka menar Kajsa: *Att det är samma vuxna, samma barn, samma rutiner, samma dag... i gruppen gör ju att det blir en gemenskap, det gör ju att de känner sig trygga.*

Nestler visar i sin utvärdering av BIV-projektet i Malmö (2008) att barnen som medverkade i grupperna hade känt både trygghet och stöd i sin utsatthet. Även Lindstein påpekar detta i sin utvärdering (2001). Barnen såg verksamheten som en frizon där de kände sig accepterade och bekräftade. Strukturen med ramar och regelbundenhet är en metod som många stödgruppsverksamheter använder sig av för att öka tillit och förutsägbarheten och minimera stress (Forinder & Hagborg, 2008).

Vidare är denna trygghet väldigt viktigt för många barn enligt två av informanterna i min studie. De tar upp att många barn kan behöva ett extra stöd i vardagen då föräldrarna inte orkar prata om situationen i asylprocessen eller har möjligt att finnas till för barnen fullt ut. Shahnava och Ekblad (2002) beskriver att många föräldrar själva mår mycket dåligt under asylprocessen och därför har svårt att tillgodose barnens behov. Lennartsson uppmärksammar också detta i sin studie (2007a) och ger ett exempel på en mamma vars son påverkades av hennes depressioner.

Familjen utgör oftast en av barnets primärgrupper. För barnen i asylprocessen, kanske den enda närvarande primärgruppen i deras nya sociala sammanhang. Primärgrupper behövs ju för att förse individen med det emotionella stöd som hon behöver för att kunna interagera i det sociala livet (Angelöw & Jonsson, 2000). Om barnets föräldrar och kanske andra familjemedlemmar mår väldigt dåligt kan det tänkas att barnets känslomässiga trygghet hamna i gungning. Jag tycker att BIV kan ses som en tillfällig primärgrupp för vissa barn, då den enligt informanterna får en stor betydelse och skapar trygghet under tiden som barnen medverkar.

5.3 Barnidentiteten

Gruppledarna i min studie ser ett behov hos barnen av att få prata om det som är gemensamt för dem alla i verksamheten. Detta är bland annat tiden innan flykten, själva flykten och asylprocessen och vilka tankar och känslor barnen förknippar med detta. Men i gruppen diskuterar de också ämnen som gruppledarna ser som viktiga för alla barn.

Anna säger: *Temana är ju både allmänna som man kan säga är viktiga... att man har känslor och hur man kommunicerar och att man har familj. Att det är viktigt med val och att man vågar göra nya grejer och sådana saker... du är värdefull och framtiden. Allt detta är ju viktigt för alla barn.*

Linn menar att det inte bara handlar om att vara ett asylbarn: *...det här är ju faktiskt inte det enda som livet handlar om och det försöker vi också uppmärksamma...det är förstås vi, det är ju det som är centrum i deras liv just nu men det finns andra saker utanför och det är viktigt att vi pratar om det här självklart, men även de andra sakerna som kanske ligger utanför, vardagliga händelser och så.*

Alla gruppleddarna trycker under intervjuerna på att BIV-verksamheten parallellt med fokuseringen på barnet i asyl, också ska vara en plats där barnen bara får vara barn genom lek och kreativitet. Detta ser de tillgodoses genom verksamhetens metoder som baseras just på olika lekar och estetiska uttryckssätt. Gruppleddarna menar också att det är den identiteten som barn som de försöker att lyfta upp. Att deltagarna i gruppen är viktiga och unika som barn. Anna: *men just att varje barn är viktigt, det löper ju som en röd tråd genom hela kursen...*

Jonna uttalar sig så här kring hur hon ser på det: *Jag jobbar mycket med det här att barn är viktiga och sådär... identitet som barn kan man faktiskt säga.*

BIV fokuserar på att skapa ett forum som är roligt för barnen, genom att använda metoder där barnen får leka och skapa. Enligt symbolisk interaktionism uppfattar barnet sig självt genom att varsebli andras attityder gentemot honom eller henne. "Genom att ta den andres attityd och betrakta sig själv med den andres ögon kommer den andres kategorischema att bestämma min jaguppfattning" (Månsson, 1975:117). Jag tänker att det i BIV-verksamheten finns möjlighet för barnet att uppfatta sig som ett barn utifrån gruppleddarnas och de andra barnens föreställningar och därmed skapas möjligheter att uppfatta sig som ett barn.

Med detta menar jag inte att identiteten "barn" inte redan har skapats eller reproduceras i andra sociala sammanhang. Däremot tror jag att många barn i väntan på asyl möter en föreställning från omgivningen, den generaliserade andre (Berg, 1975), som de definierar sig emot. Lennartsson tar i *Mellan hopp och förtvivlan* (2007b) upp att asylsökande tvingas in i en kategori som präglas av stereotypa negativa beskrivningar och förknippas med problem för sig själva och samhället. Taylor (1994) diskuterar att om en person eller grupp återkommande framställs i negativa bilder så skapas ett misserkännande. Detta misserkännande kan medföra att beskrivningarna som finns i kategoriseringen påverkar den egna självbilden.

Detta kan kopplas till Cooleys spegeljag, att så som omgivningen behandlar mig eller definierar mig så kommer jag uppfatta mig själv (Berg, 1975). Mead menar dock att Cooleys spegeljag inte håller fullt ut då barnet har med sig tidigare föreställningar om sin identitet, mot vilka nya attityder kan ifrågasättas (Berg, 1975). Utifrån Meads resonemang tänker jag ett barn i asylprocessen har andra upplevelser av identitetstillhörigheter. Däremot tror jag att identitetstillhörigheten att befinna sig i kategorin "asylsökande" kan upplevas som dominerande i den sociala situationen, i väntan på asyl, som barnet befinner sig i. Att få identifieras som barn i BIV-gruppen, kan därför ha en stor betydelse för barnet i asylprocessen.

5.4 Dela liknande erfarenheter med andra barn

BIV-verksamheten riktar sig mot barn och ungdomar som befinner sig i asylprocessen. Samtliga gruppleddare berättar att ett syfte med gruppen är att barnen ska kunna identifiera sig med varandra. Kajsa säger: *Alltså vi brukar säga till barnen, vi är alla här för att vi väntar på asyl allihopa och då blir det identifikation kring just asylsökandes situation...*

Jonna säger att de jobbar väldigt mycket med att barnen sinsemellan ska identifiera sig med varandra: *Det påminner vi om varenda gång. Alla vi är här för att ni söker uppehållstillstånd i Sverige, det är därför vi är här och det är därför... ni har samma*

erfarenhet. Det kan vara olika länder och det kan vara olika skäl till att man är här men ni har erfarenhet utav att flytta hit och att ni inte vet om ni får stanna här eller inte.

Jonna diskuterar också att andra likheter mellan barnen kan skapa identifikation än själva asylprocessen: *Sen ja annan matchning tänker jag också på, ålder och att man kanske faktiskt kommer från samma länder.*

Gruppledarna i BIV säger att de själva trycker på att det ska skapas en identifikation kring erfarenheterna av att vara ett barn i asylprocessen. Detta medför att barnen möter förväntningar att de är asylsökande barn, vilket de inkorporerar i sitt jagmedvetande (Trost & Levin, 1996).

Utifrån detta resonemang skapar BIV en situation där asylbarnsidentiteten kan komma att bli den dominerande. Jag funderar, utifrån förra diskussionen om verksamhetens fokus att stärka barnens identiteter som just barn, på vad det kan innebära för barnen att bemötas av två olika förhållningssätt. Går det att, som jag tolkar att BIV syftar till, kombinera dessa två? Finns det utrymme i verksamheten för identiteten ”barn”? Enligt symbolisk interaktionism så har inte en individ bara en identitet utan flera och att identiteterna är knutna till definitionen av situationen (Trost & Levin, 1996). Utifrån detta perspektiv borde alltså dessa två identiteter inte vara svåra att förhålla sig till samtidigt och tillsammans med andra identiteter vilka barnen uppfattar som viktiga. Utifrån att olika sociala relationer kan innebära olika identiteter tänker jag också att barnen och gruppledarna kan framkalla olika identiteter hos barnet. Barnen blir barn i relation till att gruppledarna är vuxna. Barnen uppfattar sig som barn när de leker och busar med andra barn. När gruppledarna gör en sammanhangsmarkering att alla barnen i gruppen är där för att de befinner sig i liknande situationer, framträder identiteten som asylbarn, vilket också händer när barnen delar erfarenheter om dessa specifika erfarenheter.

Förhoppningen som finns i verksamheten, enligt alla gruppleddare, är att det ska skapas en gemenskap kring själva situationen och att barnen ska bli stärkta av detta. Linn uttalar sig om det såhär: *Man ska kunna gå dit och spegla sig i varandra, känna igen sig eller nästan känna ja men där finns det någon mer som tänkt som jag eller det finns liknande situationer, eller att de har handskats med det på ett annat sätt.*

För många barn, tror Linn, att det kan vara väldigt skönt att höra någon annan prata om saker som barnet själv går och funderar på eller känner, men som de själva har svårt att ta upp och beröra. Alla gruppleddarna menar att många barn känner igen sig i varandras berättelser och att de bekräftar det genom att instämma i det sagda eller att de själva börjar berätta.

Nestler (2008) skriver också att barnen fick möjlighet att identifiera sig med andra barn med liknande erfarenheter. Lindstein (2001) nämner, i anknytning till grupper med barn tillföräldrar som missbrukar, dessutom att det för många barn upplevdes som en lättnad att inte vara ensam om erfarenheten att ha föräldrar som missbrukade.

Utifrån symbolisk interaktionism och termen definition av situationen kan gemenskapen tolkas, enligt mig, på följande vis. Barnen som berättar sina berättelser för varandra har alla vissa gemensamma punkter i berättelsen. De har alla flytt från sitt hemland och befinner sig nu i Sverige och väntar på asyl. Detta skapar en identifikation med andra barn med liknande erfarenheter. Genom att lyssna på någon annan med liknande erfarenheter identifierar barnet sig med någon annan. Betoningen här ligger på ”med”. Många andra människor som barnet träffar i sin omgivning har inte dessa erfarenheter.

För dessa människor blir därför barnet identifierat som ett asylsökande barn, med betoning på ”som”. Utifrån denna tankegång skapas en liknande definition av situationen hos barnen i gruppen, vilket påverkar handlandet (Trost & Levin, 1996). Barnen uppfattar gruppen som trygg och att de stöttar varandra i varandras erfarenheter och därför kan de också dela dessa med varandra.

Men samtliga gruppleddare i min studie pratar också om att det ibland kan vara en svår balansgång att veta om gruppen är det bästa stället att prata om vissa ämnen. Ibland kan de se ett behov hos det enskilda barnet av enskilda samtal i till exempel BUP.

Jonna: Det är en stödgruppsverksamhet och det handlar om identifikation och att känna igen sig och att ändå kunna dela. Det är ju inte en terapeutisk verksamhet som vi driver och därför finns inte, det finns ju egentligen inte tid och utrymme att gå på djupet med sådana traumatiska erfarenheter och dessutom är vi inte utbildade för det heller och det är inte programmets upplägg. Detta är också ett förhållningssätt i flera andra stödgruppsverksamheter enligt Forinder och Hagborg (2008).

Anna diskuterar att det också handlar om en balansgång att barnet ska kunna berätta och att gruppen ska kunna höra. Men vad alla gruppleddarna är tydliga med är att det som barnet säger i gruppen lyfts upp och bekräftas, men att de sedan inte går in på det på djupet. *Anna: Alltså man försöker sammanfatta. Nu har du berättat om ganska svåra saker och det här är din berättelse och man får liksom försöka knyta ihop de och känner man att det här blir alldeles för mycket så... det kan vi prata mer om senare, för det är ju både att själva individen ska kunna berätta men också att hela gruppen ska kunna höra.*

5.5 Att beröra det speciella

Gruppleddarna i BIV uttrycker alla att det är väldigt mycket som händer runt omkring barnen i asylprocessen. Samtidigt har barnen ofta gått igenom mycket i hemlandet och under själva flykten. Dessa erfarenheter får barnen möjlighet prata om i BIV-gruppen. *Jonna säger: De har en väldigt speciell situation så att de kan ändå behöva det här, det egna rummet där man kan prata om det som är erfarenheten för oss, för de har ändå erfarenheter som skiljer dem från andra barn.*

Anna säger så här: De bär på det här specifika att man har gjort uppbrott, lämnat något och är i ett nytt land... och vet inte något om hur framtiden kommer bli... så mitt uppe i alltihopa behöver de extra stöd för att inte tappa bort sig själva på vägen.

När ett barn tvingas att fly från sitt hemland lämnar barnet människor, rutiner och sammanhang som funnits runt omkring och skapat en objektiv förståelseram. Förståelseramen är egentligen subjektiv men upplevs som objektiv genom barnets användande av symboler. Orden (språket) har en gemensam mening för barnet och dess omgivning (Trost & Levin, 1996). När barnet kommer till ett nytt land inträder hon i en ny objektiv värld som hon måste inkorporera i sin subjektiva värld för att skapa förståelse. Med andra ord så måste barnet internalisera nya ”Me” vilket ändrar barnets ”I” (Berg, 1975). Detta, tänker jag, kan skapa stor förvirring hos barnet och medföra att hon känner sig vilse där hon är och vem hon förväntas vara. Dels beror denna vilshet på språket, eftersom människan med hjälp av språket tar andra människors roller och attityder mot sig själv (Berg, 1975). Dels för att orden kräver samma definition av

situationen för att bli en symbol, i vilket jag tänker att det ibland kan förekomma olika uppfattningar. Utifrån detta resonemang kan BIV-verksamheten ses som en viktig plats där barnen ges tid att kunna se tillbaka på sitt hemland (sin objektiva värld) och möjligheter till att skapa sig en förståelse om sitt nya land. Självklart kan inte allt täckas in av BIV-verksamheten, men jag tänker att barnen får möjligheten att få många frågor besvarade. BIV begripliggör delar av den för barnet subjektiva världen vilket skapar ett sammanhang.

Jonna menar att det inte alltid finns andra forum eller människor i barnets omgivning som kan tillgodose möjligheten att prata om dessa erfarenheter: *Jag tror att för väldigt många barn så är det skönt att komma till ett ställe där det är tillåtet och det till och med uppmuntras att prata om vad man upplever kring att vara i Sverige som flykting. Jag tror att för vissa av de här barnen så kan man säkert prata om det med vissa lärare i skolan och man kan prata om det hemma eller eventuellt med vänner, men för väldigt många barn tror jag inte att det finns andra utrymmen för de att faktiskt få prata om just de här frågorna.*

Jonna och Anna diskuterar att många föräldrar är oroliga inför att gruppen ska ta upp dessa specifika teman och diskutera dem. Men båda framför också att reaktionerna från föräldrarna i efterhand är positiva. Jonna: *Temat att prata om asylprocessen, det är ofta det som de är ganska oroliga inför då (---)föräldrarna är oroliga för att barnen ska tycka det är jobbigt att prata om hur det är att vänta. Men i efterhand har jag inte fått några kommentarer tillbaka att det var onödigt att ni tog upp det, det skulle ni inte ha gjort. Utan mer en känsla av lättnad, det gick ju faktiskt att prata om det.*

Lennartsson (2007a) skriver också om hur föräldrar kan tycka att det är svårt att prata om och förklara allt som händer runt omkring familjen i asylprocessen och att detta medför att många barn stängs ute från information.

Kajsa beskriver hur verksamheten försöker begripliggöra tillvaron som barnen befinner sig i: *Tanken är att (---) kunna förklara deras svåra situation på ett barnvänligt språk. Så de förstår vad det är som händer runt omkring dem. För det är en massa begrepp och det kanske är en situation som är obegriplig för barn, men de kastas in i den... och vi försöker förklara vad asyl är... på ett sätt som barnen förstår.*

BIV försöker skapa ett forum för barnen att kunna ställa de frågor de har och få svar som är begripliga för dem. Gruppen går igenom och försöker få ihop allt som barnen har varit med om innan flykten, under flykten och nu i asylprocessen. Att ge information till barnen om situationen de befinner sig i, återkommer också i andra stödgruppsverksamheter. I Vändpunkten får till exempel barnen information om alkohol och droger och att det aldrig kan vara deras fel om någon förälder missbrukar. Det senare att barnen ser sig som ansvariga, framför Lindstein är ofta en föreställning hos barnen, men att de i verksamheten enligt utvärderingen hade kommit till insikt om att det inte var så (Lindstein, 2001). Att få information och samtidigt möta andra barn som har liknande erfarenheter tänker jag kan skapa en motbild mot de föreställningar som finns i vårt samhälle kring grupper av människor. För barnen i BIV kan det innebära att de får en saklig beskrivning om deras asylprocess vilket skapar en införståddhet om deras och många andras situation. Att träffa andra barn och dela erfarenheter med dem kan skapa tillfällen att känna stolthet över sitt kulturella arv. Detta visar Rousseau m.fl. (2004) i deras studie med flyktingbarn. De menar, att genom att barnen lyssnar på varandras

berättelser från hemlandet får deras kultur en positiv uppmärksamhet, vilket ofta inte förekommer i populärkulturen. Lennartsson (2007b) menar att asylsökande har en begränsad och enkelriktad uppsättning bilder att förhålla sig till i Sverige idag.

För att beröra de olika temana använder sig gruppledarna av olika metoder. Jonna beskriver hur barnen har fått skapat en resväska (i form av en papperspåse) som barnen har fått packa ner olika saker i. Det kan vara minnen eller bilder på till exempel hur det gick till att komma till Sverige. Flög man eller åkte man båt och vilka var det som följde med. Jonna säger att många av barnen har uppskattat denna övning och tanken med övningar som den är enligt henne: *Tanken med det är ju att sätta in det lite grann i ett tidsperspektiv och att barnen ska få en chans att berätta i någorlunda kronologisk ordning (mitt tillägg). Det handlar mycket om förståelse, vad var det egentligen som hände här och att samtidigt också kunna koppla sina känslor till de då... var jag ledsen var jag glad... och det är ok och det kan ju vara att man både är ledsen för att man har lämnat saker och glad för att man slipper vissa saker. Alltså så det handlar mycket om att skapa förståelse.*

Anna beskriver att barnen ibland har svårt att beskriva vad de har varit med om och att de då tillsammans i gruppen hittar på en historia om hur det skulle kunna ha varit. Ofta berättar barnen då mycket av sin egen historia men att det skapas en trygghetsgivande distans till den.

Anna: *Vi låter barnen berätta igenom någon annan med en berättelse. Äh det här är Lisa som är tolv år, hon bor i ett annat land. Vilket land ska hon bo i då? Å hon måste fly därifrån, varför måste hon fly då? Så får de liksom själva berätta och använda sina egna berättelser fast de blir inte personligt då utan det är hennes berättelse.*

Rousseau et al. (2004) skriver också att de i gruppverksamheten för flyktingbarn har sett att barnen haft svårt att föreställa det förflutna och att barn använt tidigare berättat material i sina egna berättelser.

När barnen berättar deras eller någon annans berättelse använder de språket i vilket orden har en mening som de andra barnen kan förstå. De använder symboler för att kunna göra den subjektiva verkligheten objektiv och detta är ju en förutsättning för människans självmedvetande och jagutveckling (Trost & Levin, 1996). Detta medför ju också att barnen har möjlighet att berätta historier som inte är personliga, då de kan använda symbolerna i samtalen och i interaktionen med de andra barnen. Med andra ord, språket objektiviserar subjektiva tankar och känslor vilket medför att andra människor kan ta del av dem.

Ofta berättar barnen många jobbiga saker upp i grupperna, som ofta är kopplade till tiden innan flykten och själva flykten. Men Anna skildrar hur de som gruppledare också försöker att skapa tillfälle att lyfta barnens positiva upplevelser och minnen: *Det är klart att det kan vara tunga minnen där, en idé med hela verksamheten är ju också att man bekräftar erfarenheten, att det har varit svårt, men vi försöker hitta positiva saker också och det tycker jag ofta att de (barnen) gör.*

Gruppen ger alltså tillfälle att prata om det som varit, om livet som barnen har lämnat. Gruppledarna försöker att lufta det som varit svårt, men de försöker också skapa tillfällen att lyfta barnens positiva upplevelser och minnen. Av andra i samhället och kanske även av familjen är detta något som ofta kan förbises, då flykten och anledningarna till denna

hamnar i centrum (Lennartsson, 2007a) Enligt Mead kan dessa tillfällen påminna barnet om tidigare sociala relationer mot vilka de skapat sin identitet (Berg 1975). Jag tänker att genom att gamla situationer aktualiseras kan barnet få styrka att motsätta sig nya föreställningar som den nya sociala situationen skapat. På det sättet kan de stärkas i sig själva och sin jagidentitet.

5.6 Gruppen

Verksamheten BIV:s syfte är bland annat att stärka självkänslan hos de medverkande barnen, vilket jag kommer in på under nästa tema. Jonna menar att gruppen kan ses som ett instrument för detta i stärkandet av den enskilda identiteten. Hon säger: *Vi jobbar ju väldigt mycket med gruppen och att man ska känna sig... inte känna sig ensam utan att man delar saker. Men vi har ändå mycket fokus på att stärka den enskilda i det och att gruppen blir ett slags instrument kan man säga...så att vi jobbar ju mycket med gruppidentiteten men samtidigt så har vi ju hela tiden fokus på den enskilda.*

Enligt Meads bidrag till symbolisk interaktionism är ju identiteten av socialt ursprung (Berg, 1975). Därför tänker jag, är gruppmetoden ett väldigt bra instrument att använda för att stärka en individs identitet. Finns det ett budskap från hela gruppen att du är viktig för oss, du är duktig och vi tycker om dig, kan barnet också spegla sig i detta. Det skapas en möjlighet att uppfatta sig själv som viktig, duktig och omtyckt. Självklart finns andra attityder mot vilka barnet betraktar sig, från andra personer i omgivningen eller den generaliserade andre. Dessa kan utge liknande attityder mot barnet eller motsättningar till dem. Om barnet möter negativa attityder utanför verksamheten, kan det betyda att dessa blir internaliserade då gruppstillfället är slut. Oavsett vilka andra attityder barnet möter kan BIV-gruppen tänkas bli en plats för barnet där hon upplever att hon möter positiva attityder gentemot sig själv då hon definierar situationen som sådan (Trost & Levin, 1996).

Informanterna tycker alla att det oftast skapas en grupp känsla hos barnen som medverkar i samma BIV-grupp. Dels tror Linn att det skapas en gemenskap kring att barnen befinner sig i liknande situationer, men inte enbart därför.

Linn: *Ja men här har vi personer som befinner sig i en liknande situation som mig att där skapas det ju en gemenskap. Sen är det ju det här med att de under vägens gång lär känna varandra och så och sen skapas väl bara en allmänmänsklig gemenskap, som vilken grupp som helst så klart. Det blir ju personer som man känner igen och som man kanske tycker är roliga eller ja intressanta och så vidare. Linn beskriver att gruppen i slutet nästan har blivit som en liten familj och barnen blir väldigt tajta och busar med varandra.*

Anna menar att mycket av gemenskapen skapas genom gruppstärkande övningar och lekar i början av verksamheten. Hon tror också att mycket av gemenskapen skapas genom att barnen känner att de tillhör just den gruppen, deras grupp. Detta uttrycker också Kajsa har stor betydelse: *Vi brukar välja namn på gruppen och alla är med i gruppen, tolkarna, barnen och ledarna och då är det våran grupp. Vi är X-gruppen eller vad det är. Det blir gruppens identitet. Just det här är vår grupp, vi gör saker tillsammans genom att träffas*

vid en bestämd tidpunkt varje vecka. Jonna beskriver att det riktigt kan lysa om barnen när det kommer till att tillhöra en särskild grupp.

I andra grupper menar Jonna vidare, skapas inte den känslan. Hon tycker att det är svårt att precisera varför det blir så, men att det kan ha och göra med hur kontinuiteten är i den enskilda gruppen. Jonna: *Jag tror att det kan ha att göra lite grann med, ibland är kontinuiteten lite haltande i grupperna... första gången kommer fem barn och andra gången kommer kanske fem fast några andra. (---) Jag tror att det blir svårare att få till gruppsammanhållningen.*

Jag tänker att för vissa barn kan BIV-gruppen komma att få extra stor betydelse och uppfattas som en primärgrupp. För andra barn behöver gruppen inte alls ha den betydelsen. Som Trost & Levin (1996) skriver kan samma primärgrupp vara en primärgrupp för vissa medlemmar och inte alls för andra. Jonna påpekar ju att gemenskapskänslan inte skapas i alla grupperna och ger förslag på att det kan bero på för dålig kontinuerlighet. Det skulle kunna vara en anledning, och att det kan bero på att en del barn inte uppfattar gruppen som tillräckligt trygg genom att barn kommer och går i gruppen. Om barnet uppfattar gruppen som en primärgrupp eller inte ser jag kan ha betydelse för vilken inverkan på identiteten BIV-verksamheten får. Ses gruppen som en primärgrupp skapas en emotionell koppling till de andra i gruppen och gruppen blir får en särskild betydelse i barnets socialisation.

5.7 Självkänsla

”Jag är värdefull” handlar specifikt om att det enskilda barnet är värdefullt och unikt och är ett tema vid ett helt gruppstillfälle. Men temat finns genomgående med i verksamheten, menar Jonna. Hon menar att de hela tiden trycker på att: *alltså utifrån den jag är, är jag en viktig person som betyder saker för andra människor. Det jag tycker och tänker är viktigt och värt någonting. (---)Jag är värdefull för att jag är jag.*

Att barnen blir stärkta i sig själva och får ökad självkänsla tycker flera informanter är svårt att mäta. Mycket händer under tiden som gruppen träffas runt omkring barnet, i asylprocessen. Men gruppledarna tycker ändå att de ser en förändring genom att många barn pratar mycket mer och tar mycket mer plats i gruppen. Barnet blir enligt Linn: *van vid de olika momenten och känner sig tryggare med de olika momenten och känner sig tryggare i gruppen också över huvud taget (---) där kan man ju märka efter ett tag eller oftast i alla fall att det blir lättare och lättare för dem, och att de faktiskt vågar berätta om sina egna grejer.*

Kajsa ger ytterligare exempel: *I början är de väl blyga, pratar inte så mycket om sig själva och i slutet så oftast så är de mer...ärliga att visa sina känslor (---)i början kunde de sitta och stirra och inte säga mycket, men i slutet kunde de komma in och liksom, idag orkar jag inte prata, prata inte med mig...ärliga och trygga såklart.*

Lindstein skriver i boken *Stödgrupper* (2008) om sin utvärdering av projektet vändpunkten (2001), att det finns en stark identitetsskapande komponent i att dela erfarenheter med varandra. Det framkommer också i hans utvärdering att barnen själva just tryckt på betydelsen av att få göra detta. Han tar också upp att för den extremt

identitetssökande kan det finnas risk för en totaliserad problemidentitet. Det vill säga att erfarenheten blir utgångspunkten för ett helt identitetsbygge.

Barnen som befinner sig i asylprocessen har varit med om många förändringar och många barn saknar en känsla av sammanhang (Lennartsson, 2007b). Livsförändringarna medför nya sociala situationer och relationer mot vilka barnen skapar sitt jag (Angelöw & Jonsson, 2000). Erfarenheten av att vara flykting och nu asylsökande är det som barnen i BIV-grupperna har gemensamt och delar med varandra. Detta tänker jag, skulle kunna innebära att barn i BIV-gruppen enbart stärker identiteten som asylsökande, eftersom det hela tiden finns med som en central punkt genom programmet.

Argument mot detta skulle vara som Lindstein fortsättningsvis skriver, att ett genuint självförtroende skapar en motvikt mot en totaliserad problemidentitet (2008). Samtliga gruppleddare i min studie tycker, som sagt ovan, att de ser ett ökat självförtroende hos barnen. Barnen tar mer plats samt vågar och vill dela med sig av sina erfarenheter. Gruppleddarna framhåller att barnen får träna på att säga bra saker om varandra och då också höra mycket gott om sig själva. Även Nestler skriver i sin utvärdering av BIV i Malmö (2008) att barnens ökade självförtroende kom till uttryck genom att barnen kände sig uppskattade av de andra i gruppen. Under mina intervjuer framkom det också att gruppleddarna ser sin viktiga roll i att uppmärksamma varje enskilt barn. Linn:

När man går rundor så blir alla sedda och alla får frågan... och man får sin stund i rampljuset så att säga (---) så bara man uppmärksammar och ser dem är ju jagstärkande... sen är det ju uppmuntrande ord, berömma dem för att de vågar prata eller för att de vågar visa... äh ja säga att de är duktiga och att deras åsikter är lika mycket värda som någon annans.

5.8 Slutsatser

Det framkommer i min studie att gruppleddarna uppfattar att väntan i asylprocessen är mycket jobbig för många barn. Resultaten överensstämmer med tidigare forskning, där barnen uppmärksammas och fått utrymme att berätta om upplevelsen att vänta på asyl (Lennartsson, 2007a). Många barn upplever känslan av att varken tillhöra hemlandet eller det nya landet. Situationen som asylsökande kan beskrivas som att befinna sig i ett mellanrum som kan liknas vid samhällets marginal. Detta påverkar hur barnet mår, såväl fysiskt som psykiskt (Lennartsson, 2007b). Barnens känsla för vem de är och hur andra människor uppfattar dem kan bli obegripligt och svårt att hantera genom att den sociala situationen förändrats radikalt. Detta är förståeligt då, som jag ser det, identiteten inte är stabil utan är bunden till tid och plats och omgivningens föreställningar och attityder.

Utifrån detta resonemang innefattar asylprocessen en otrygg tillvaro i både praktisk mening och känslomässig upplevelse. BIV skapar ett forum för trygghet genom att tillhandahålla en plats med kontinuerlighet och förutsägbarhet i både struktur, pedagogik och bemötande. Liknande förhållningssätt har tidigare använts i andra stödgruppsverksamheter, vilka har visat på goda resultat (Forinder & Hagborg, 2008).

Barnens frågor och upplevelser av själva asylprocessen ges utrymme att begripliggöras och bemötas. Informationen om asylprocessen skapar en införståddhet om barnets situation men också om andra barns situationer. Att få information om och erfarenhet av andra barn i asylprocessen och hur de uppfattar den, kan tänkas upplevas som en lättnad för det enskilda barnet.

Barnens erfarenheter från hemland och flykt lyfts upp och får möjlighet att ventileras. Tidigare forskning har visat att genom att barn delar berättelser med andra barn om deras kulturella bakgrund får kulturen en positiv uppmärksamhet (Rousseau et al., 2004) I Sverige kan detta behövas då många stereotypa negativa beskrivningar tillskrivs människor som kategoriseras som flyktingar, invandrare eller asylsökande (Lennartsson, 2007b).

För att beröra både sådant som hänt och upplevelser i nuet använder sig BIV av olika metoder. Gruppen blir det främsta redskapet, vilken används för identifikation och kollektiv gemenskap. Frågan är enligt mig, om identifikation till de andra barnen blir en nödvändighet för att ett barn ska kunna ingå i gruppgemenskapen? I Lindsteins intervjumaterial (2001) framkom att de två barn som inte sett någon positiv betydelse av stödgruppsverksamheten inte hade kommit in i gruppssamvaron. En annan fråga är om barn skapar sin berättelse för att passa in i den kollektiva gemenskapen? Genom gemensamma berättelser eller lånat material från andras historier skapas en historia som inte är kompatibel med barnets egna erfarenheter men som kanske förväntas införlivas i gruppssammanhanget.

BIV skapar ett forum med plats för erfarenhetsutbyte för barnen som befinner sig i asylprocessen. Genom att barnen delar liknande erfarenheter med varandra finns möjligheter till gemenskap och identifikation. Nestler (2008) visar på liknande resultat som bekräftar detta i hennes utvärdering av BIV i Malmö. Även Lindstein (2008) framför att dessa möjligheter har bekräftats i hans utvärdering av barn till missbrukare, och att det framhållits som betydelsefullt.

Gemenskapen kring att vara asylsökande kan ses som en central utgångspunkt i identitetsskapandet hos barnen i verksamheten. Att befinna sig i asylprocessen är ju trots allt en förutsättning för deltagandet i verksamheten och erfarenheter kring asylprocessen betonas genomgående vid gruppstillfällena.

Verksamheten lyfter också upp barnens positiva erfarenheter och minnen från tiden innan de blev asylsökande i Sverige. Genom att aktualisera det positiva som barnen upplevt och känt kan även positiva föreställningar utifrån vilka barnet speglar sig emot aktualiseras. Detta tänker jag, kan skapa en motsättning mot föreliggande föreställningar av kategorin asylsökande i Sverige och ge möjlighet för barnet att anamma en attityd som upplevs positivt stärkande för barnets jagkänsla.

Men det verkar också som om BIV ger möjlighet att skapa en mer allmänmänsklig gemenskap. Gruppstillfällena ger möjlighet för barnen att lära känna varandra och att det skapas en genuin samhörighet med varandra. Jag tolkar att gruppen för vissa barn kan komma att bli väldigt betydelsefull, likt en primärgrupp. Det kan då skapas en emotionell koppling till gruppen, eller vissa medlemmar i den, som blir speciella och får särskild betydelse i barnets socialisation och identitetsskapande.

Det kan enligt mig tolkas att barnen speglar sig emot gruppens förhållningssätt gentemot dem. Här kan urskiljas två aspekter. Den första att barnen lyfts upp som unika viktiga individer, vilka alla är värdefulla i sig själva. Barnen får uppskattning i gruppen och får höra positiva saker om sig själv både från andra barn och gruppleddare. Barnet ges plats och vågar också ta mer plats allt eftersom. Detta stärker barnets självkänsla positivt och ökar barnets självförtroende. Att barnen får bekräftelse av andra barn har även Nestler i sin utvärdering av BIV i Malmö (2008), visat bidrar till den jagstärkande effekten. Lindsteins skriver att starkt självkänsla motverkar att erfarenheten (i detta sammanhang

att vara asylsökande) blir utgångspunkten för ett helt identitetsbygge (2008). I och med att gruppverksamheten baseras på tillhörigheten att vara asylsökande kan stärkt självförtroende alltså vara en viktig aspekt som ger möjlighet för barnet att tillgodose andra attityder från gruppen.

Här kommer jag in på den andra aspekten i gruppens förhållningssätt vilka barnen kan förhålla sig till. Den grundar sig på att barnen genom BIV-verksamheten får en plats där de kan träffa andra barn för att ha roligt och leka. Samtliga gruppledare i studien upplever att detta uppfylls och tidigare utvärdering av BIV-verksamhet i Malmö bekräftar detta (Nestler, 2008). Barnen får möjlighet att vara barn och bemötas som barn, vilket också ger möjlighet att identifiera sig som bara ett barn.

6. Slutdiskussion

Identitet är ett begrepp som jag anser innefattas av en individs individuella upplevelser men som skapas i den sociala interaktionen. Min studie baseras inte på barns individuella erfarenheter av verksamheten BIV, vilket medför att individuella upplevelser av hur verksamheten stärker barnets identitet inte fångats in. För att undersöka detta, måste datainsamlingen utgå ifrån dem vilka identiteter man är intresserad av, barnens. Däremot tycker jag att min studie skapar möjlighet för en förståelse för hur professionella på arbetsfältet uppfattar barns situation i asylprocessen. Att det dessutom finns likheter i dessa uppfattningar i tidigare forskning vilket jag redovisat för, skapar enligt mig möjlighet att se resultatens betydelse i ett bredare perspektiv.

Dessutom kan en förståelse skapas för hur en verksamhets strukturella och organisatoriska utgångspunkter bland redan existerande normer och attityder i samhället blir en förutsättning för identitetsskapande.

Resultaten och slutsatserna ser jag inte som generaliserbara då de är kopplade specifikt till BIV-verksamheten och dess kontext. Däremot ser jag en möjlighet att tillämpa resultaten på liknande situationer men inte exakt samma förhållanden. Det jag främst tänker på är att många stödgruppsverksamheter runt om i Sverige verkar använda sig av likartade metoder och förhållningssätt i grupperna. Fokuseringen ligger på att med hjälp av dessa ge barn möjlighet att träffa andra barn i samma situation. Även om det är olika målgrupper som verksamheterna vänder sig emot, kan liknande resultat bidra till en analytisk generaliserbarhet. Genom att se att identiteten är av socialt ursprung skapas en förståelse för hur gemenskap utifrån erfarenheter kan bli en central utgångspunkt i identitetsskapandet och att det därför kan få betydelse för det enskilda barnets identitetsutveckling.

Som förslag till vidare forskning har jag att intervjua barnen i verksamheten för att få deras bild av hur de upplevt BIV identitetsstärkande. Det är ju dem det framför allt handlar om när det kommer till verksamhetens legitimitet och hur väl den uppfyller sina syften och mål.

Något annat som hade varit intressant att forska vidare om hade varit föräldragrupperna som går parallellt med BIV-grupperna. Det framkommer i flera intervjuer med gruppledarna att dessa föräldragrupper har en stor betydelse för föräldrarna. På vilket sätt undrar jag? Är de betydelsefulla då de ger ett forum att diskutera och ventiler

asylprocessen eller föräldraskap? Skapas en gemenskap ur vilken de kan bli stärkta? Kan föräldrarnas medverkan förutsätta hur barnens upplevelse av BIV blir? Dessa frågeställningar är skapade utifrån gruppledarnas i min studie utsagor som kommit upp under intervjutillfällena. Dessa eller andra frågor tror jag kan vara mycket spännande att studera.

Andra tankar och frågor har kommit upp under studiens gång och kan studeras i anknytning till BIV men också andra gruppverksamheter. En tanke är att BIV:s verksamhet är en segregande verksamhet. Barn i asylprocessen får träffa andra barn i asylprocessen i verksamheten. Jag kan tycka att det finns både bra och dåliga aspekter kring detta. En del erfarenheter kan vara lättare att prata med människor som faktiskt har varit/är i samma situation som en själv. Däremot tror jag att det är viktigt att människor delar erfarenheter med andra som kanske inte själva har samma erfarenheter. Dels för att sprida kunskap men också för att människor trots olika erfarenheter kan ha många gemensamma beröringspunkter ändå.

En annan tanke är hur ett begrepp som "barnperspektiv" förstås och realiseras i verksamheter för barn och ungdomar. I BIV:s projektplan skriver man att man har "mänskliga rättigheter i fokus och arbetar framför allt med barnperspektivet". Jag kan tänka mig att säkert många andra verksamheter arbetar utifrån detta perspektiv och att begreppet finns med i projekt- eller metodbeskrivningar.

För mig är begreppet mångtydigt och inrymmer flera perspektiv. Två synsätt som jag kan se inryms i begreppet är följande. Dels ett perspektiv som verkar för barns bästa och att ta vara på barns villkor och dels ett perspektiv med syftet att utgå ifrån barnets perspektiv. I stödgruppsverksamheter verkar det första perspektivet vara utgångspunkten, genom ledarstyrda träffar, strikta metoder och rutiner och fasta ämnen. Min tanke är då hur verksamheterna kommit fram till detta "barnperspektiv"? För mig kan detta sätt att använda sig av ett barnperspektiv anses egenrättfärdigat på något vis, där utgångspunkten i första hand varit vuxna professionellas. En annan tanke är hur stödgruppsverksamheter skulle kunna fungera utifrån ett perspektiv som är barnens?

Källförteckning

- Almqvist, K. (2000). Barnet i den traumatiserade familjen. I: Allwood, C. M. & Franzén, E. C. (red.). *Tvärkulturella möten. Grundbok för psykologer och socialarbetare*. Stockholm: Natur och Kultur
- Berg, L.-E. (1975). Medvetandets uppkomst: En tolkning av G H Meads socialpsykologi. I: Berg, L.-E., Boglind, A., Leissner, T., Månsson, P. & Värnlund H. *Medvetandets sociologi. En introduktion till symbolisk interaktionism*. Stockholm: Wahlström & Widstrand, ALMAserien nr. 64
- Boglind, A. (1975). Den symboliska interaktionismen: Bakgrund och utveckling. I: Berg, L.-E., Boglind, A., Leissner, T., Månsson, P. & Värnlund H. *Medvetandets sociologi. En introduktion till symbolisk interaktionism*. Stockholm: Wahlström & Widstrand, ALMAserien nr. 64
- Borevi, K. & Strömblad, P. (2004). Kategorisering och integration – en introduktion *Kategorisering och integration*. I: Borevi, K. & Strömblad, P. (red.) *Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag*. (Elektronisk) Stockholm: Fritzes (Statens offentliga utredningar, rapport från integrationspolitiska maktutredningen 2004:48) Tillgänglig: < <http://integration.statsvet.uu.se/Publikationer/SOU2004-48publ.pdf> > (2009-11-16)
- Brekke, J.-P. (2004). *While we are waiting. Uncertainty and empowerment among asylum-seekers in Sweden* (elektronisk) Oslo: Institutt for samfunnsforskning, report 10. Tillgänglig: < [www.temaasyl.se](http://www.temaasyl.se/Bibliotek%20och%20l%C3%A4nkar/Skrifter%20fr%C3%A5n%20NTG-asyl%20och%20integration/ovriga%20skrifte%202009-11-24) >/Bibliotek och länkar/Skrifter från NTG-asyl och integration/övriga skrifter (2009-11-24)
- Denscombe, M. (2000). *Forskningshandboken- för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur
- Eriksson-Sjö, T. (2007) *Tre år med insatsen CAP-grupper på Rosengårdsskolan*. (elektronisk) Malmö Högskola: Hälsa och samhälle, Dnr B33-0151/2006. Tillgänglig: < [www.bra.se](http://www.bra.se/sök/Eriksson-Sjö%202007) >/sök/Eriksson-Sjö 2007
- Forinder, U. (2008). Barn som bevittnat familjevåld- utvärdering av en stödgruppsverksamhet. I: Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur
- Forinder, U. & Hagborg, E. (2008). Introduktion. I: Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur
- Gillham, B. (2008). *Forskningsintervjun. Tekniker och genomförande*. Lund: Studentlitteratur
- Havnesköld, L. (2008). Förord. I: Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur

- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur
- Larsson, S. (2005). Kvalitativ metod – en introduktion. I Larsson, S., Lilja, J. & Mannheimer, K. (red.). *Forskningsmetoder i socialt arbete*. Lund: Studentlitteratur
- Lennartsson, R. (2007a). *De väntande barnen. Om asylsökande barns vardagstillvaro och syn på skolan*. (elektronisk) Uppsala Universitet: Forum för skolan - som kulturmiljö och arbetsplats. Tillgänglig: < <http://skolforum.antro.uu.se/bibliotek.shtml> > (2009-11-23)
- Lennartsson, R. (2007b). *Mellan hopp och förtvivlan. Erfarenheter och strategier i väntan på asyl*. (elektronisk) Stockholm: NTG-asyl & integration, nr 4. Tillgänglig: < www.temaasyl.se > /Bibliotek & länkar/skrifter från NTG-asyl och integration (2009-11-23)
- Lindstein, T. (2001). *Vändpunkten- ur barnens och ungdomars perspektiv*. Stockholm: Gothia
- Lindstein, T. (2008). Stödgruppsverksamhet för utsatta barn- ett nytt inslag i förebyggande socialt arbete. I: Forinder, U. & Hagborg, E. (red.). *Stödgrupper för barn och ungdomar*. Lund: Studentlitteratur
- Mead, G. H. (1976). *Medvetandet, jaget och samhället från socialbehavioristisk ståndpunkt*. Lund: Argos
- Migrationsverket (2009a). *Kort om migration 2008* (Elektronisk). Norrköping: Migrationsverket, art.nr. 302 300. Tillgänglig: < <http://www.migrationsverket.se> > /statistik/kort om migration 2008 (2009-11-23)
- Månsson, P. (1975). Roller och symbolisk interaktion. I: Berg, L.-E., Boglind, A., Leissner, T., Månsson, P. & Värnlund H. *Medvetandets sociologi. En introduktion till symbolisk interaktionism*. Stockholm: Wahlström & Widstrand, ALMAserien nr. 64
- Nestler, Z. (2008). "Att ge varandra glädje" Utvärdering av "Barn i väntan" (BIV) projektet 2004-2007.
- Rousseau, C., Singh, A., Lacroix, L., Bagilishya, D. & Measham, T. (2004). Creative Expression Workshops for Immigrant and Refugee Children. (elektronisk) *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*; v43 nr2 s.235. Tillgänglig: < www.ub.gu.se > /Tidsskrifter/ ISSN 0890-8567 (2009-11-16)
- Shahnavaz, S. & Ekblad, S. (2002). *Skolsköterskornas möte med asylsökande och andra nyanlända invandrar- och flyktingbarn* (elektronisk) Stockholm: Elanders Gotab. Institutet för psykosocial medicin – IPM, nr. 307. Tillgänglig: < <http://www.su.se/pub/jsp/polopoly.jsp?d=5759> > (2009-11-23)
- Taylor, C. (1994). *Det mångkulturella samhället och erkännandets politik*. Göteborg: Daidalos

Trost, J. & Levin, I. (1996). *Att förstå vardagen- med ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur

Värnlund, H. (1975). Om handlingar och perspektiv. I: Berg, L.-E., Boglind, A., Leissner, T., Månsson, P. & Värnlund H. *Medvetandets sociologi. En introduktion till symbolisk interaktionism*. Stockholm: Wahlström & Widstrand, ALMAserien nr. 64

Hemsidor:

Migrationsverket (2009b, senast uppdaterad 14 april) *Asylärendets gång*. Tillgänglig:
< <http://migrationsverket.se/swedish/asyl/arendetsgang.html> > (2009-10-21)

Migrationsverket (2009c, senast uppdaterad 13 augusti) *Vem får asyl?* Tillgänglig:
< <http://migrationsverket.se/swedish/asyl/vemfar.html> > (2009-10-21)

Migrationsverket (2009d) *Ord och begrepp* Tillgänglig:
< <http://migrationsverket.se/cgi-bin/ordlista.pl?list=glossary> > (2009-10-21)

Bilaga 1

Intervjuguide

Namn, utbildning, antal grupper som de varit ledare i

Rekrytering till verksamheten

- Hur går rekryteringsprocessen till?
- Finns det några hinder i rekryteringen?
- Vem/vilka är det som avgör vilka barn som får vara med i verksamheten?
- Vilka barn blir erbjudna att börja i BIV? Finns det några krav eller några hinder för att få delta?
- Vilken/a är anledningen till att barnen vill vara med i grupperna?
- Hur förhåller sig föräldrarna till verksamheten? – innan start? – efter start?

Metod och syfte

- Vilka är målen med verksamheten? Hur vet ni att de uppfylls?
- Beskriv metoden/metoderna ni använder i grupperna.
- Varför använder ni den/dem? Vad är syftet med att använda den/dem?
- Vad är din uppfattning att barnet får med sig genom att använda den metoden?
- Upplever du att vissa teman är svårare att arbeta med för barnen? Vilka, på vilket och varför tror du det? Kan du ge något exempel?
- Är det något/några teman som barnen brukar framhålla som extra viktiga?
- Finns det behov hos barnen som du tycker inte täcks genom BIV: s insatser? Vad gör ni åt det?

Gruppen

- Vad betyder gruppen för barnen?
- På vilket/vilka sätt skapas en gemenskap i grupperna? På vilket sätt skulle du säga att gemenskapen påverkar barnen?
- På vilka sätt finns det möjlighet till identifikation i grupperna? Bra respektive dåligt med det?

- Finns det något eller några teman som du kan se har större betydelse för gruppen?
- Vad vet ni om barnens erfarenheter innan de börjar i verksamheten?
- Hur tror ni att det är för barnen att höra om andras erfarenheter? Fördelar/nackdelar med det? Varför? Finns det något exempel från verksamheten?
- Har det hänt att ett barn som varit med i verksamheten blivit utvisad? Vad hände/ tror ni händer med/i gruppen om det skulle ske? Hur tror ni att det påverkar de andra barnen i gruppen?
- Hur tror du att barnen påverkas av att gruppen avslutas?

Individen i gruppen

- Hur pratar barnet om sig självt i början av verksamheten respektive i slutet/efter avslutning? Exempel?
- Hur försöker ni stärka jagkänslan hos barnet? Exempel från träffarna, metoder.
- Varför är det viktigt att stärka de asylsökande barnens identiteter?
- Tycker du att det finns några hinder i verksamheten för att stärka barnets identitet, vilka i så fall?
- Varför är det viktigt för barnet att träffa barn i samma situation?
- Vad tycker du barnet får med sig efter avslutad grupp?
- Vad har ni för resurser att bearbeta de processer som kan starta hos barnet?
- Tycker du att barnen får ett ökat självförtroende? Varför tror du att de får det? Hur visar det sig? Exempel från verksamheten?
- Hur beskriver barnen sitt välmående innan respektive efter verksamheten?

Har informanten något att tillägga?

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INSTITUTIONEN FÖR SOCIALT ARBETE

Bilaga 2

Hej

Jag är en student som läser sjätte terminen på socionomprogrammet på Göteborgs Universitet. Under 10 veckor denna termin ska jag fördjupa mina forskningskunskaper och skriva en uppsats på C-nivå.

Jag ska skriva om barn som väntar på asyl och deras medverkan i verksamheten BIV, Barn i Väntan. Mitt fokus i studien ligger på att undersöka hur verksamheten kan stärka det asylsökande barnets identitet samt vilken/vilka identitet/er det är som stärks.

För att belysa min forskningsfråga har jag valt att genomföra enskilda intervjuer med de anställda i verksamheten som arbetar med barngrupperna.

Intervjuerna kommer att ta cirka en till två timmar och spelas in på en bandspelare.

Jag kommer under hela forskningsförfarandet förhålla mig till Vetenskaprådets forskningsetiska principer vilket innebär att deltagandet i studien är frivilligt och det är möjligt att när som helst avbryta sin medverkan utan motivering.

Allt material från intervjuerna kommer att behandlas anonymt och enbart användas för studiens syfte. Efter det att uppsatsen godkänts kommer materialet att förstöras.

Tack på förhand för Er viktiga medverkan
Vänliga Hälsningar

Emma Dahlström

För frågor eller funderingar får ni gärna kontakta mig

Emma Dahlström, tfn XXX
eller XXX@hotmail.com

Handledares kontaktuppgifter: Charlotte Melander, tfn XXX